अनुरंग

(मिश्र कवितासंग्रह - भाग ७)

रचना

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)

मंजुभारती प्रकाशन

पुणे

अनुरंग (मिश्र कवितासंग्रह - भाग ७)

रचना : डॉ. मंजूषा कुलकर्णी
(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)
साकेत / २५, जयवंत पालकर मार्ग,
पोद्दार रुग्णालयासमोर वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
भ्रमणध्वनी - ९०८२१६१५२४, ९८२२८३९४९१
Email : drmangushak@gmail.com

कायमस्वरूपी पत्ता : २३१, समर्थ अलंकार, फ्लॅट-२,
कवितांच्या बागेसमोर, ज्योतीनगर,
छत्रपती संभाजीनगर - ४३१ ००५.

प्रकाशक : सौ. उल्का मंगेश कुलकर्णी
मंजुभारती प्रकाशन
'अे' ५०४, महालक्ष्मी पॅलेस,
वेंकटेश शर्विल सोसायटी समोर,
सी.एन.जी. पंपासमोर, पारी कंपनी चौक,
नऱ्हे, पुणे - ४११०४१.

प्रथम आवृत्ती : मार्गशीर्ष शु. ३, शके १९४७
रविवार, दि. २३ नोव्हेंबर, २०२५

अक्षर जुळवणी : सौ. अनिता विनायक भालेराव
क्रिएशन,
जयश्री, १-एन, सेक्टर ए, एन-१,
सिडको, छत्रपती संभाजीनगर - ४३१००३.
भ्रमणध्वनी - ९४२३३ ९६८८१

मुद्रक : स्टार कॉपीयर्स प्रायव्हेट लिमिटेड
कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

ISBN : 978-81-988171-3-6

सर्वाधिकार : © लेखिकेच्या स्वाधीन

किंमत : **₹ १५०/-**

सर्व रसिकवरांना
सादर समर्पण...

मनोगत

'अनुरंग' हा शब्द माझ्या मनात प्रथम उमटला तो एका अत्यंत शांत संध्याकाळी. आकाशात गुलाबी झाक होती, आणि मनात काहीतरी अनामिक हालचाल होती. हातात कागद नव्हता, पण मनात कविता होती. त्या क्षणी जाणवलं प्रत्येक अनुभव, प्रत्येक आठवण, प्रत्येक थेंब, हा आपला 'अनुरंग' आहे. कविता ही माझ्यासाठी केवळ अभिव्यक्ती नाही, ती माझं श्वसन आहे. काही जण विचारतात, 'कविता लिहायची प्रेरणा कुठून येते?' पण मला वाटतं, कविता येत नाही ती घडते. ती मनात साचत जाते, थेंबाथेंबांनी आणि एखाद्या क्षणी आपोआप ओसंडते. त्या ओघातच 'अनुरंग' निर्माण झाला.

या संग्रहातील प्रत्येक कविता म्हणजे माझ्या मनाच्या पटावर उमटलेला एक रंग आहे. काही रंग गहिरे आहेत, काही हलके, काही विरघळून गेलेले. पण हे सगळे रंग माझ्या अस्तित्वाचेच अंश आहेत. जीवनाकडे पाहताना जे भावविश्व उमटतं, ते कधी शब्दात सामावतं, कधी नजरेत विरतं आणि त्याचं मूर्त रूप म्हणजे हा संग्रह.

'अनुरंग' या शब्दात 'अनु' आणि 'रंग' हे दोन घटक आहेत. 'अनु' म्हणजे अनुसरणं, साथ देणं; 'रंग' म्हणजे जीवनाची ओढ, भावनांची छटा. माझ्या कवितांमध्ये हे दोन्ही घटक सतत एकमेकांना गुंफतात. कधी मी शब्दांचा पाठलाग करते, कधी ते माझा. कविता लिहिताना मला नेहमी असं वाटतं की मी शब्दांना आकार देत नाही, तर शब्द माझ्या भावनांना आकार देतात.

या संग्रहातील अनेक कविता प्रेमाच्या आहेत, पण त्या केवळ प्रणयाच्या मर्यादेत नाहीत. त्या 'जगण्यावरच्या प्रेमाच्या' आहेत. त्या स्वतःला समजून घेण्याच्या प्रवासात जन्मलेल्या आहेत. कधी एखादा शब्द आपल्याला जखमेतून

बाहेर काढतो, कधी एखादा स्वर मनाला नवा श्वास देतो. माझ्यासाठी कविता म्हणजे अशीच एक औषधी प्रक्रिया आहे.

प्रत्येक कवितेचा जन्म एका क्षणातून झाला आहे. कधी एखाद्या पावसाळी दुपारी, कधी पहाटेच्या शांततेत, कधी एखाद्या पत्रातील न उच्चारलेल्या वाक्यांत. काही कविता लिहिताना डोळे ओले झाले, काही लिहिताना हसू आलं, काही लिहिताना नुसतं थांबावं लागलं. त्या सगळ्या थांबण्यांचा, हसण्यांचा, ओलाव्याचा, आणि शांततेचा संग्रह म्हणजे 'अनुरंग'. या कवितांमध्ये मला माझा 'स्वर' सापडला. पूर्वी मी शब्दांना लिहीत होते, आता शब्द मला लिहित आहेत. एखाद्या वेळी वाटतं कविता म्हणजे संवाद नाही, ती एक सामूहिक शांतता आहे. वाचक आणि लेखक, दोघंही त्या शांततेत एकत्र थांबतात. आणि तिथेच घडतो 'अनुरंग'.

काही कविता वाचकाला जवळ घेतील, काही दूर नेतील. पण मला आशा आहे की त्या सगळ्या कुणाच्या तरी मनात एक हलकीशी लहर उठवतील. माझ्या दृष्टीने कविता ही सांगणं नाही, तर भेटणं आहे. या संग्रहात मी प्रत्येक वाचकाशी एक वेगळं भेटणं साधलं आहे. कुणी माझ्या ओळींमध्ये स्वतःचा हळवा विरह शोधेल, कुणी न सापडलेलं हास्य.

जीवन म्हणजे शेवटी रंगांचीच मालिका काळोख्या छटा, तेजस्वी झगमग, मंद संध्या, उजळ पहाट. मी त्या सगळ्यांचा अनुभव घेतला आहे, आणि ते अनुभव शब्दरूपात उमटले आहेत. काही कवितांमध्ये मी आई आहे, काहींमध्ये मुलगी, काहींमध्ये स्त्री, आणि काहींमध्ये केवळ एक मनुष्य. पण त्या सर्वांमध्ये मी 'मी' आहे जशी आहे, तशी.

कविता लिहिणं म्हणजे स्वतःला उलगडणं. आणि स्वतःला उलगडताना मला जाणवलं की, आपल्या मनात किती भावनांचे थर असतात कधी आपण त्यांना ओळखतही नाही. पण कविता त्यांना ओळखून देते. त्या प्रत्येक थराला स्पर्श करून जाते, आणि आपण थोडं हलकं होतो.

'अनुरंग' लिहिताना मी कोणतंही बंधन ठेवलेलं नाही. विषय, शैली, लय सगळं मनाप्रमाणे वाहू दिलं. काही कविता अगदी लहानशा आहेत, जणू हळूच

श्वास घेतल्यासारख्या; काही दीर्घ, जणू एकाकी संध्याकाळीसारख्या. पण त्या सगळ्या सत्य आहेत माझ्या भावनांचं, अनुभवांचं आणि विचारांचं सत्य. माझं लेखन नेहमीच मनाच्या आणि जगण्याच्या संगमावर उभं असतं. मी जेव्हा लिहिते, तेव्हा शब्दांमधून माझं जगणं वाहतं, आणि जगण्यामधून शब्द जन्म घेतात. हे द्वंद्व नाही, ही एक सलगी आहे. या सलगीतूनच कविता तयार होते आणि तीच 'अनुरंग' बनते.

कविता लिहिताना मला वाटतं आपण सगळे कवीच आहोत. प्रत्येकाच्या मनात एक न बोलेली कविता असते. काही जण तिला शब्दात मांडतात, काही नजरेत ठेवतात, काही स्मितात लपवतात. मी फक्त त्या न बोलेल्याला आवाज दिला आहे.

'अनुरंग' हा संग्रह म्हणजे माझ्या आतल्या भावविश्वाचं एक आरसपानी दर्शन आहे. त्यात कुठेही कृत्रिमता नाही फक्त प्रामाणिकता आहे. माझ्या लेखनाचा पाया नेहमीच प्रांजळपणावर राहिला आहे. कारण मला वाटतं, कविता म्हणजे सजावट नाही, ती माणुसकीचा साक्षात्कार आहे. या संग्रहाने मला पुन्हा एकदा सांगितलं की प्रेम, वेदना, ओढ, आस, अपेक्षा, विरह हे सगळं मिळूनच जगणं बनतं. या सगळ्या भावना मी अनुभवलेल्या आहेत, त्यांना स्पर्श करून शब्दात घडवलं आहे. काही कविता लिहिताना वाटलं शब्दच थांबले आहेत. पण थांबलेल्या शब्दांतही एक अर्थ असतो तोच अर्थ मी इथे साठवला आहे. या प्रवासात मला कितीतरी भावना, माणसं आणि क्षण भेटले. काही क्षणांनी मला उंच नेलं, काहींनी खोलवर नेलं. पण दोन्ही प्रवास आवश्यक होते, कारण दोन्हीतूनच मी स्वतःला ओळखलं. त्यातूनच कविता उमलल्या.

'अनुरंग'मधील प्रत्येक कविता वाचकाला काहीतरी देईल अशी माझी आशा आहे कधी विचार, कधी हसू, कधी शांतता. पण सर्वात महत्त्वाचं म्हणजे स्वतःशी भेट. कारण कविता वाचताना आपण इतरांकडे नाही, स्वतःकडे पाहतो आणि हीच खरी कवितेची ताकद आहे. या प्रवासात साथ दिलेल्या सर्व वाचकांचे, मित्रांचे, कुटुंबाचे मी मनापासून आभार मानते. त्यांच्या प्रतिक्रियांमधून, त्यांच्या प्रोत्साहनातूनच मी पुढच्या कवितेकडे चालत राहते. कविता म्हणजे माझ्यासाठी

एक सतत चालणारा प्रवास आहे. जिथे थांबा नाही, पण प्रत्येक टप्प्यावर एक नवीन 'अनुरंग' आहे.

शेवटी एवढंच म्हणेन ही कविता माझी असली, तरी तिचं मन प्रत्येक वाचकाचं आहे. तुम्ही तिला जसं अनुभवाल, तशी ती बनेल. तुमच्या मनात तिचा जो रंग उमटेल, तोच खरा अनुरंग असेल.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

प्रस्तावना

'अनुरंग' नाव उच्चारताच मनात एक हलकीशी लय जागी होते. जणू एखादा स्वर लाजतच उलगडतो, आणि त्या स्वरामागे लपलेली गंधमय कहाणी आपल्याला हळूच आपल्या कुशीत घेते. 'अनुरंग' म्हणजे केवळ प्रेम नाही तर प्रत्येक अनुभवाचा, प्रत्येक आठवणीचा, प्रत्येक क्षणाचा एक अव्यक्त रंग. माणसाच्या आयुष्यातील प्रत्येक नातं, प्रत्येक शब्द, प्रत्येक नजरेचा एक स्वतःचा अनुरंग असतो.

कवयित्री डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्या लेखणीने निर्माण झालेला हा संग्रह म्हणजे भावनांचा एक कोमल पट. त्यांची लेखणी केवळ शब्द रचत नाही, ती मनाच्या गाभ्यात झिरपणारे रंग उभे करते. प्रत्येक कवितेत एक वेगळी ध्वनीलहरी आहे कधी ती लाघवी आहे, कधी शांत आहे, कधी बेचैन. परंतु तिचा स्पर्श नेहमीच माणुसकीचा, संवेदनांचा आणि आत्म्याच्या प्रकाशाचा असतो.

'अनुरंग' या शीर्षकातच एक वैश्विक भावार्थ दडलेला आहे. 'अनु' म्हणजे अनुसरणे, जवळ राहणे, आणि 'रंग' म्हणजे तो भावनांचा स्पंदनशील आविष्कार. म्हणजेच मन जे अनुभवतं, त्यामागे राहणारी स्मृती, ती भावना, तीच 'अनुरंग'. कवयित्रीच्या लेखणीत ही अनुभूती जशी येते, तशी ती वाचकाच्या मनातही हलकेच उतरते.

या कवितांमध्ये आपण पाहतो नात्यांच्या उष्णतेपासून विरहाच्या थंडीतल्या कंपापर्यंतचा प्रवास. कधी एखादी कविता जणू पावसाच्या थेंबासारखी अलगद

हृदयावर पडते, आणि कधी एखादी ओळ जणू उन्हाळ्याच्या दुपारी छायेसारखी आपल्याला दिलासा देते. कवयित्रीच्या शैलीत कुठेही गलबल नाही, नाट्य नाही ती साधी आहे, पण तीच तिची सामर्थ्यशाली ओळख आहे.

'अनुरंग' वाचताना जाणवतं की कवयित्री मनाच्या अनुभवाला शब्दात बांधत नाहीत, तर त्या अनुभवाला शब्दांतून मुक्त करतात. म्हणूनच त्यांच्या कवितांमध्ये एक खुलं आकाश आहे. त्या आकाशाखाली वाचक स्वतःचा रंग ओळखू शकतो. प्रत्येक कवितेत भावनेचा एक गहिरा नाद आहे कधी तो प्रेमाचा असतो, कधी स्वत्वाचा, कधी आयुष्याशी चाललेल्या संवादाचा. 'मी कोण?', 'माझं असं का वाटतंय?', 'या अनुभवाला शब्द का सापडत नाहीत?' अशा शेकडो प्रश्नांची उत्तरं त्या थेट देत नाहीत, पण त्यांना शोधायचा दरवाजा मात्र उघडून ठेवतात.

'अनुरंग' वाचताना वाटतं, आपण शब्द नाही तर संगीत ऐकतोय. कवयित्रीच्या प्रत्येक कवितेत एक 'अंतरस्वर' आहे. ज्याला शब्दाची गरज नसते. त्या ओळींच्या पलीकडचं जे काही आहे, तेच खरी अनुभूती आहे. अशा प्रकारचं लेखन म्हणजे आत्म्याचं प्रतिबिंबच जणू. कधी ती स्वतःशी बोलते, कधी समाजाशी, कधी एखाद्या काल्पनिक व्यक्तिरेखेशी, आणि कधी थेट निसर्गाशी. पण प्रत्येक संवादामध्ये एक गोष्ट समान आहे प्रेम. हे प्रेम केवळ रोमँटिक अर्थाने नाही, तर जगण्याच्या सर्व रंगांना आलिंगन देणारं प्रेम आहे. आपल्यात, इतरांमध्ये, आणि जगात असलेल्या सौंदर्याला पाहण्याचं हे प्रेम आहे. म्हणूनच 'अनुरंग' या संग्रहात फक्त प्रेमकविता नाहीत तर प्रेमाच्या अनंत आवृत्त्या आहेत. कवयित्रीचा शब्द वापर अत्यंत कोमल आहे. ती शब्दाला 'वर्ण' म्हणून नाही तर 'स्पंदन' म्हणून वागवते. 'मनाला लागणारी ओळ' हीच तिच्या लेखणीची खूण आहे. म्हणून तिची प्रत्येक कविता वाचताना आपल्याला आपलीच कहाणी सापडते.

'अनुरंग' हा संग्रह जणू एका आरशासारखा आहे ज्यात प्रत्येक वाचकाला स्वतःचं प्रतिबिंब दिसतं. कोणाला त्यात विरह दिसेल, कोणाला आनंद, कोणाला

हरवलेली क्षणिक स्मृती. पण एक गोष्ट नक्की या कवितांचा स्पर्श प्रत्येक मनात काहीतरी जागं करून जातो.

विंदा करंदीकर म्हणतात, ‘कविता ही जगाच्या अंतरीच्या लयीचा शोध आहे.’ आणि डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्या कवितांमध्ये ही लय स्पष्ट जाणवते. त्या लयीमध्ये कुठेही कृत्रिमता नाही, दिखाऊपणा नाही. ती नैसर्गिक आहे, जशी सकाळची किरणं, जशी वाऱ्याची सळसळ. त्या स्वतःच्या अनुभवातून जे उमटवतात, त्याला त्यांनी शब्दांत पकडलं आहे पण ते शब्द जिवंत झाले आहेत. त्यामुळे त्यांच्या कवितांमध्ये एक जीवंतता आहे, जी वाचकाला दरवेळी नवीन वाटते.

‘अनुरंग’ वाचताना आपल्याला जाणवतं की, कविता म्हणजे केवळ शब्दांचा खेळ नाही ती एक आत्मसंवादाची प्रक्रिया आहे. कवयित्रीला जाणवतं की प्रत्येक ओळ म्हणजे एक ‘भावनेचा साक्षात्कार’ आहे. म्हणूनच ती प्रत्येक शब्द निवडताना संवेदनशीलतेने वागते.

हा संग्रह वाचताना मनात एक शांतता पसरते. एखाद्या संध्याकाळीसारखी, जेव्हा सूर्य अस्ताला जातो आणि आकाशाच्या काठावर सौम्य केशरी रंग पसरेल तसंच काहीसं या कवितांचं सौंदर्य आहे. त्यात गडदपणा नाही, पण गहिराई आहे. त्यात किंकाळी नाही, पण कुजबुज आहे.

कवयित्रींच्या लेखनाची ही खासियत ती बोलून नाही, तर ‘थांबून’ सांगते. तिच्या कवितांतील विराम हेच तिच्या संवेदनांचे ठसे आहेत आणि म्हणूनच ‘अनुरंग’ हा संग्रह केवळ कवितांचा संच नाही तो एक अनुभवांचा प्रवास आहे. या प्रवासात आपण प्रत्येक कवितेसोबत थांबतो, श्वास घेतो, आठवतो, आणि पुढे जातो. काही कविता मनात राहतात, काही काळात विरतात, पण त्यांच्या मागे राहतो तो एक गंध जो आपल्याला पुन्हा पुन्हा वाचनाकडे खेचतो.

‘अनुरंग’ या नावासारखाच हा संग्रह दीर्घकाळ मनावर रंग चढवणारा आहे. कधी तो ओघळतो, कधी सुकतो, पण पुसला जात नाही. तो मनावर उमटतो,

आणि एकदा उमटला की कायमच राहतो. कविता म्हणजे शेवटी काय ‘मनाचं उघडं आकाश’.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा हा संग्रह त्या आकाशाला दिलेला एक साजिरा, कोमल आणि जिवंत रंग आहे ‘अनुरंग’.

डॉ. जयश्री साठे

माजी प्र. कुलगुरू

डेक्कन विद्यापीठ, पुणे

अनुक्रमणिका

१) अरे गोडुल्या फुला फुलांनो... १५
२) दाण्यादाण्यात शिरीहरी ... १६
३) सुंदर सुरम्य जगता ... १७
४) रेखा नव्या उमटल्या ... १८
५) प्रीतशिल्पाच्या लेण्या ... १९
६) प्रेम मुखर होते ... २०
७) वाटेस वाट देणे ... २१
८) हा बहर सखे ... २२
९) मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी ... २३
१०) मुंग्यांचे सांगणे ... २४
११) शिव शिवानी नित वसो मनी ... २५
१२) खोट्या हास्याचे मुखवटे ... २६
१३) तिची रेखा दे रे देवा ... २७
१४) मुक्त बंध मुक्त मी ... २८
१५) पारिजातका अभिजातका ... २९
१६) शोनुली गोडुली बाहुली ... ३०
१७) वळण भेटते वळलेले ... ३१
१८) अशी वावटळ ... ३२
१९) प्रीतीचा झरा ... ३३
२०) फुलोरा फुलांचा ... ३४
२१) माझं सपान मानीन ... ३५
२२) धागा मोरपीस ... ३६
२३) हे स्त्रिये तू आदिमाये ... ३७
२४) तुझे रंग माझेच वाटून जाती ... ३८
२५) राधा सावळी मोहन गोरा ... ३९
२६) केकारव ऐकून तृप्तता ... ४०
२७) रंग तुझा लागला राधे ... ४१
२८) वेडी सदाफुली हो ... ४२
२९) तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार ... ४३
३०) कृष्णमुरारी नजर ही प्यारी... ४४
३१) कृष्ण उमटला राधा अंगा... ४५
३२) हृदयाच्या पानावर पाखरूम ... ४६
३३) तुझे माझे नाते, द्वैत की अद्वैत ... ४७
३४) प्रिये अनुप्रिये ... ४८
३५) ही प्रश्नांची शिदोरी ... ४९
३६) तू सोबती असताना ... ५०
३७) आतुर ... ५१
३८) दीपमाळ ... ५२
३९) श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी ... ५३
४०) गाली हसू तर दुःख पांगते... ५४
४१) युगातली दीपिका ... ५५
४२) बघ कृष्णा मी सूर छेडिते... ५६
४३) सत्कर्माची मृणाल दांडी ... ५७
४४) वसंतातली वसंतगाणी ... ५८
४५) काही कवडसे ऐसे ... ५९
४६) ही पाण्याची कहाणी ... ६०
४७) मनी चिमणा उपजे ना ... ६१
४८) खडक कुरूपसा वाटे तरीही ... ६२
४९) रंग मनाचे सुमन जाहले ... ६३
५०) हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम ... ६४
५१) बिंब असते मूळ हे ... ६५

५२) हुरहूर लागे जीवा... ... ६६
५३) नाते भासे अनोळखी ... ६७
५४) क्षणोक्षणी मोहिनी
जगणे घडावे ... ६८
५५) घे पदरी तुझ्या ... ६९
५६) सुमन जुई ... ७०
५७) तेजोमय गोलक डोकावे ... ७१
५८) नमो शारदे वाग्चत्वारी ... ७२
५९) वेदनेचे आभाळ ... ७३
६०) मन उगाच होतं हळवं ... ७४
६१) हृदयात राहता चाफा ... ७५
६२) माझे सुखाचे
चांदणे होशील ... ७६
६३) तूच मनाचा दिलासा ... ७७
६४) वरले तुला श्रीवरा शंकरा ... ७८
६५) आज मला कळते ... ७९
६६) हातात मोगऱ्याच्या ... ८०
६७) एक पुस्तक घडविताना ... ८१
६८) आई वेडी एक बेडी ... ८२
६९) चिमण्या स्वप्नातून
रमे आई ... ८३
७०) खडक सारे रुजवे ना ... ८४

(१)
अरे गोडुल्या फुला फुलांनो

अरे गोडुल्या फुला फुलांनो
रंग किती साजरा
असाच भासे मला प्रियेचा
मुखडा तो लाजरा

तिच्याही गाली उमटून जाते
लाले लाल कधी लाली
रंग गुलाबी ओठांवरती
मोहोरबंद प्रीत झाली

हळव्या हळव्या जशा पाकळ्या
तुमच्या मोहक छान
हळव्या हळव्या तिच्या भावना
भाव मदन दे दान

तुम्हासारखे स्पर्श तियेचे
हलके मऊ हळुवार
ओढ वेगळी मिळवण्यातली
तुम्हास तिजला फार

फुलता तैशी तीही उमलते
सुकता तशी कोमेजे
इतुके साम्य कसे दोघींमधले
उमजे न मजला हे जे

दि.१६/०२/२०२५
रात्री ११.३२ वा.

(२)
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

रान झाडांच्या सावलीत
जरा जरासं इसावलं
शेताशेताच्या बांधाला
माड माडाचं गाव गावलं

दूर पल्याड नदीच्या
काठाकाठानं जीव रमला
मनामनात चढतोया
हिरव्या सपनांचा इमला

पायाखालची माती ही
कणाकणात रुजतीया
येता मायेची सर सर
वली चिंब ती भिजतीया

रोज पूजा मी बांधतीया
शेत कसून रांधतीया
घरादारात सुख सांडंऽऽ
कानाकानात सांगतीया

हिव जराशी झोंबतीया
शिरशिरी अंगावरी
रान जीव व्हता माझा
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

दि.१७/०२/२०२५
सकाळी ०७.५७ वा.

(३)
सुंदर सुरम्य जगता

आता कुणास कोणी
सांगा विचारते का
पडता विपत्ती काही
सांगा की तारते का

गोठून भावना त्या
गेल्या सजीवता ना
कोठेच सापडे का
ओलावा पाहता ना

सोडून जाय कोणी
काया इथे जी त्रासून
हळहळ न निघते वाचे
काही लाभ त्या का पासून

आटले झरे जे आतले
ही रुक्षता उगवली
कोठेच माणूसकी
आता का न उजवली

सुंदर सुरम्य जगता
केले विनष्ट आहे
होऊन खिन्न ईश्वर
बघ सुन्नतेने पाहे

दि.१८/०२/२०२५
रात्री ११.५८

(४)
रेखा नव्या उमटल्या

सांगू तुला प्रिया मी
नजरेस दृष्टी लाभे
माझ्यासवे सख्या तुज
सुंदरशी सृष्टी लाभे

जीवन जरी असे ते
जगणे नवेच देईन
देऊन सौख्य तुजला
दुःखे उरात घेईन

कसल्या मनात चिंता
सोडून दे आता तू
बघ मार्ग मोकळा हा
चालून घे जरा तू

भीती अनामी संपो
घे श्वास गंध भरले
वारे नवेच वाहती
सुमधुर सुगंध भरले

घेऊन हात हाती
रेखा नव्या उमटल्या
जन्मांतरीच्या काही
ऋण देणग्या की फिटल्या

दि.१९/०२/२०२५
सकाळी ०८.१९ वा.

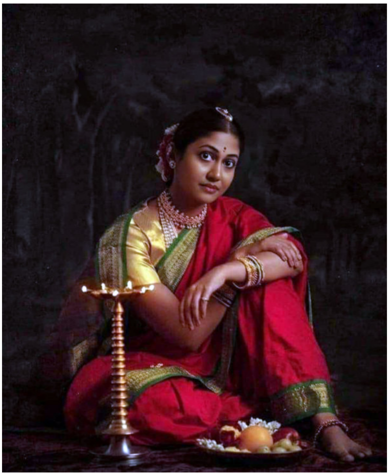

(५)
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

समईतल्या वातीसारखी
तेवत राहीन तुजसाठी
दो नयनांच्या दो ज्योतींनी
वाट पाहणे तुजसाठी

सांज सकाळी तुझीच पूजा
हृदयमंदिरी देव्हारी
काळजातल्या कपाटात तू
तूच आतल्या गाभारी

सुगंध येईल तुला साजणा
भावफुलांच्या माळेचा
घे गुंफून तू हार गळ्यातच
गोड मिठीतील प्रणयाचा

अत्तर तुजला स्वप्नफुलांचे
तिलक प्रीत गंधाचा
इंद्रधनू खुलवीन सख्या
मी राधा तू श्याम रंगाचा

बसले आहे तुजला पाहण्या
मनात कोरुन घेण्या
रोज रेखिते तुझ्याचसाठी
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

दि.२०/०२/२०२५
रात्री १०.५८ वा.

(६)
प्रेम मुखर होते

हाती रेखिली मेंदी माझ्या
गळ्यात मधु गीतिका
वीणावादन करते प्रियवरा
तुझी प्रीत वेदिका

नयन झाकले अलगद मिटले
तुझ्या रूपाची ओढ
तुला लाभली आहे प्रियतम
सखी तुझी ही गोड

शृंगाराच्या खुणा वाहते
तुझ्याचसाठी रोज
सजते धजते तुझ्या खुशीला
मी ठरते रे सरोज

वाऱ्यावरती गंध पसरतो
कानी गुंजतो स्वर
वृंदावन कुंजात रुंजते
गाथा प्रेमाची अमर

उमटून येती मूक स्पंदने
प्रेम मुखर होते
तुझी नि माझी रम्य कहाणी
पुण्यशिखर होते

दि.२१/०२/२०२५
सकाळी ०९.५७ वा.

(७)
वाटेस वाट देणे

कुठून उगवल्या भल्या पहाटे
आस झोपली कुठेतरी
वाट एक वेगळी पहा न
वळली जरा कुठेतरी

माहीत ना तिला कसे
नि कोण चालते परि
चालते स्वतः ती सदा
थांबते न कधीतरी

कित्येक पावलांच्या
खाणाखुणा उराशी
ही वाट ही थकावी
सांभाळुनी जराशी

वाटे तिला कधी का
थांबून जावे थोडे
येती मनात मध्ये
काही विचार वेडे

तिज थांबता न येई
वाटेस वाट देणे
भेटायला जो येई
नित त्याची भेट घेणे

दि २२/०२/२०२५
रात्री ०९.४७ वा.

(८)
हा बहर सखे

हा बहर सखे तुझ्या
अंगा खांद्यावर
तुझीच मोहकता त्या
फुला फांद्यावर

उमलून आल्यात तुझ्याच
मनाच्या कळ्या इथे
वसंताविना कसे काय
बहरणे कुणी कुठे

रंगही सगळे उजळलेत
अंधारल्या निशेचे
ढंगही आता बदललेत
पेंगुलेल्या उषेचे

आता आभाळ येतं
बरसताना हातात
प्रीतीमध्ये मग
कोकीळही गातात

तुझ्याकडे पाहत पाहत
जन्म अपुरा पडावा
प्रेमाच्या किमयेने
योग असा घडावा

दि.२३/०२/२०२५
रात्री १०.४८ वा.

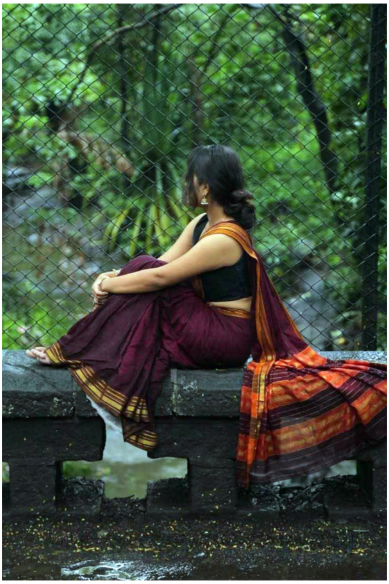

(९)
मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी

मी झुळझुळणाऱ्या झऱ्यासारखी
तू सागर अगाध अवखळ
मी शांत वाहते नदी होऊनी
तुझी सदोदित खळखळ

असे वाटते निवांत बसते
जरा तुझ्या सोबती
जरा रुजू दे खोल सख्या बघ
तुझी माझी ओळखी

पानापानावरून सळसळ
हवा करी गुदगुल्या
फूल होण्याच्या स्वप्नी रंगून
हरखून जाती कळ्या

एकटक मी पाहत राहते
वाट तुझी किती वेळ
किती मोहिनी घालत जातो
प्रीतीमधला खेळ

रूप पाहता माझे निखरले
असा तू पघळून जाशील
अलगद येऊन जवळी मग तू
मिठीत मिटुनी जाशील

दि.२४/०२/२०२५
रात्री १०.४२ वा.

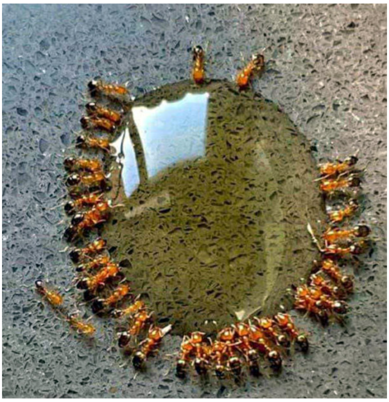

(१०)
मुंग्यांचे सांगणे

एक मधाचा थेंब ओघळे
जमल्या साऱ्या मुंग्या
एकमेकींचा द्वेष मनी ना
करती परस्परा जाग्या

एकीमधले बळ केवढे
संकट होई दूर
कधी न उठते काळजात मग
त्यांच्या हो काहूर

वाटून खाणे भेटून घेणे
हेच खरे ना जगणे
ऐकावे माणसा नीट तू
मुंग्यांचे सांगणे

मेहनत करती कष्ट उपसती
करती खाद्य संचया
पावसाळा मग निवांत जातो
नाही कुणापुढती गयावया

किती क्षणांचे जीवन भंगुर
मजेत जगणे व्हावे
मुंग्या होऊन मधुर कणांचे
भोजन नशिबी यावे

दि.२५/०२/२०२५
सकाळी ०७.४९ वा.

(११)
शिव शिवानी नित वसो मनी

शिव सतीच्या मीलनाची
रात्र ही शिवरात्र ही
अभिन्न दोघे विवाह झाला
रात्र ही शिवरात्र ही

स्थान कैसे उभयतांचे
देह मन एकरंग की
आत्मरूपे एक झाले
शिव शिवा समरंग की

म्हणून म्हणती लोक सारे
गौरीहर पुजणे भले
लग्न व्हावे तैसे आपुले
सुलग्न शिवसती चांगले

प्राशितो जगतास तारण्या
विष हलाहल शंकर
नीलकंठाचे स्मरण हो
जन्म हो अभयंकर

शिव शिवानी नित वसो मनी
ती कृपा महादेव हो
मूळपीठाची ती देवी
शांभवी अधिदेव हो

दि.२६/०२/२०२५
सकाळी ०८.१४ वा.

(१२)
खोट्या हास्याचे मुखवटे

खोट्या हास्याचे मुखवटे
घालघालून थकले
आत आभाळ केवढे
माझ्या मनात फाटले

लपवावे सारे दुःख
कोमेजल्या भावना ही
वर फुललेले हासू
ताजे ठेवून मनाही

आत घुसमट सारी
वर तरी तरतरी
उमलून यावे लागे
खिन्न जीवनात जरी

रेषा चेहऱ्यावरती
आठ्या पडू नाही द्याव्या
ओठी हसू फुलवून
सुख कथा की सांगाव्या

जीव दमतो भागतो
कधी कन्हाया लागतो
तरी छपवून सारे
शहाण्यागत हो वागतो

दि.२७/०२/२०२५
रात्री ११.३९ वा.

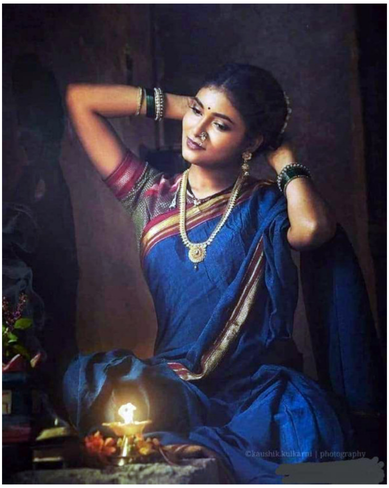

(१३)
तिची रेखा दे रे देवा

कसे जमते तुला गं
सदा हासत राहणे
डोळा पाणी ना आणता
नित स्नेहाने पाहणे

वात्सल्याची तू माऊली
माझी आधार साऊली
प्रीत देत जाशी राणी
पदोपदी नि पाऊली

तुझा हात हाती
असो सदोदित सोबतीला
तुझी साथ मला लाभो
जन्मोजन्मी संगतीला

तुला पाहतो न जेंव्हा
माझा मीच मला लाभे
आत वेणू वाजते नि
मदनाचा सूर गाजे

अशी असावी सोबती
सखी जन्माची साथी
तिची रेखा दे रे देवा
झळाळती एक माथी

दि.२८/०२/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

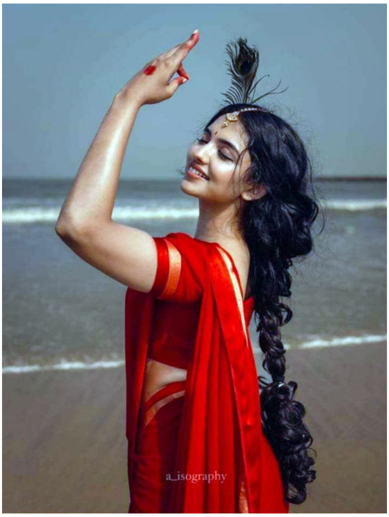

(१४)
मुक्त बंध मुक्त मी

तू कृष्णसखी तू चंद्रमुखी
तू शुक्राची चांदणी
तू भाग्य माझे तू सौख्य माझे
तू तुळस अंगणी

तुझी प्रीत मुकुट माझा
तुझी रीत मान्यता
तूच राधा स्वप्नीची
अनन्य तू न अन्यता

पाहता तुला न मी
राहतो कधीच माझा
जाहलो आधीच राणी
जाहलो तुझाच राजा

मोरपीस डोलते
तुझ्याच केशकुंतली
प्राण कुंजी का अशी
तुझ्या जीवात गुंतली

सांगतो प्रिये तुला
तू जन्म माझा सांधला
मुक्त बंध मुक्त मी
तरी तुझ्यात बांधला

दि.०१/०३/२०२५
रात्री ०१.०५ वा.

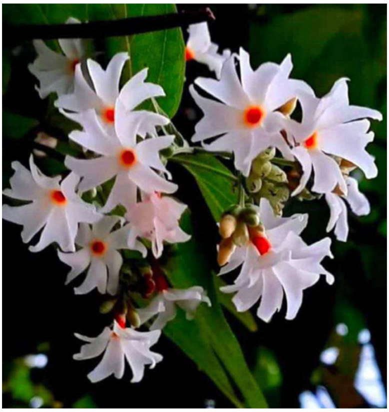

(१५)
पारिजातका अभिजातका

पारिजातके कोमल लतिके
वृक्ष म्हणू तुज कसे
पुष्प सुकोमल अंग मुलायम
स्पर्श रेशमी जसे

रंग शुभ्र अन देठ केसरी
गंध परिमळे उरी
स्वर्ग उतरला कृष्ण स्पर्शाने
अलगदसा भूवरी

किती कौतुके पाहे भामा
ओघळशी शेजारी
रुख्मिणी झाली कृतार्थ जेंव्हा
पावतसे श्रीहरी

साक्ष आजही शुद्ध प्रीतीची
प्राजक्ता तू हो
पारिजातका अभिजातका
अनुरक्ता तू हो

एक पुष्प तरी हाती यावे
वाटत राहे मला
सुवास दरवळ न राहवे अन
ओंजळीत भरे तुला

दि.०२/०३/२०२५
पहाटे ०३.४५ वा.

(१६)
शोनुली गोडुली बाहुली

शोनुली गोडुली बाहुली
माझी लाडाची छकुली
नाजुक सुंदर कवळी
सानुली माझी बकुळी

एक खरी सखी राणूली
हासते गालात खळखळू
भावना नाजूक फुलांच्या मनात
जणू ही वागते अळुमाळू

वेलीवरले फुल कोमल
सुगंध तिचा लागे दरवळू
चैतन्याची खणी माझी ही मनी
आहे किती हो मायाळू

जरा वागते लाज लाजाळू
हिरमुसते ना कैसे तिज कळू
आहे सुकुमार अशी अलवार
पुष्पा सुकुमार माझी कळू

हुंदडते बागडते पळते
वात्सल्य खेळाचे खेळ खेळू
पदरी आली सोनपरी माझ्या
क्षण सोन्याचे भाग्याने मेळू

दि.०३/०३/२०२५
सकाळी ०७.३२ वा.

(१७)
वळण भेटते वळलेले

कुठल्या वळणावरी कोणते
वळण भेटते वळलेले
कधी कधी ते ओळख वाटे
कधी कधीही न कळलेले

नव्यानव्याने जात सामोरी
एक नवी दिसतसे उषा
नवे रंग बहरात उमलती
नव्या प्राचीवर नव प्रत्यूषा

कधी वाटते यावे काही
अवचित मधुरसे वळण पुन्हा
जरा विसावून विसरून सारे
पुन्हा करावा नवा गुन्हा

जगण्यासाठी आसुसलेल्या
प्राणांची ती विश्रांती
देत मनाला एक अनोखी
दिव्य अजोडशी निजकांती

वळले आहे मन वळणारे
वळता वळता वळते कसे
समजून घेता कुणी जिवलगे
कळता कळता कळते कसे

दि.०४/०३/२०२५
सकाळी ०६.३९ वा.

(१८)
अशी वावटळ

अशी वावटळ उठते कधीतरी
अकल्पित ती धडकून जाते
जाता जाता सुंऽऽऽ सुं ऽऽऽ संकट
वास्तव सारे ध्वस्ता नेते

अशी नेमकी येते अचानक
होत्याचे नव्हते करते ना
फाडून झोळी दुःखे ओंजळी
असुरीपणाने मग भरते न

जमिनीवरचे दबले धुलिकण
शक्तीयुता होऊन उधळती
नाकामध्ये शिरते वारे
अशा वावटळी वेगे पळती

जमेल ते ते आवेगाने
उच्चाटित करते ती वेडी
पायामध्ये गतवैभव जणू
आठवरूपी देते बेडी

तो देवाचा फटका असतो
की दैवाचा घाला न माहीत
कधी कधी हानी सृष्टीची
आपण करतो विपत्ती आणीत

असू दे आली तर आली
आली तशी ती निघून जाईल
वावटळीने साफ केलेल्या
मार्गे नवं सुरुवातही होईल

माझे माझे करतो तेंव्हा
एकच असला बसतो वार
पुन्हा नव्याने निर्मम होऊन
बोल अनुभवे गिरवू चार

दि.०५/०३/२०२५
रात्री १०.०७ वा.

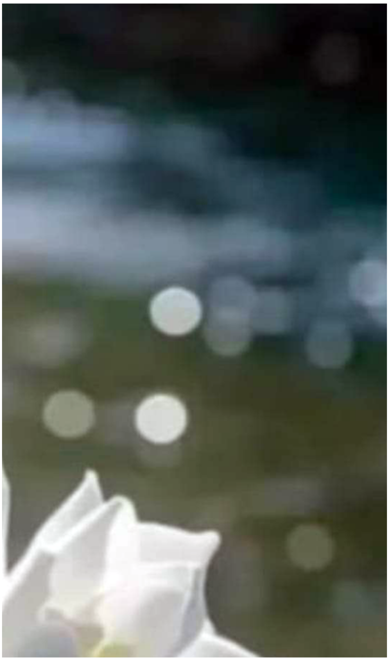

(१९)
प्रीतीचा झरा

प्रीतीचा झरा वाहू दे जरा
न आटता झुळझुळ पाझरा
असू दे ओलावा मनात सखया
भाव प्रेम अनमोल गरा

कुठेतरी सुरुवात छोटीशी
रूप घेत राहील विशाल
जिवंत असल्या अनुरागाच्या
खुणा मोहवीत नेशी खुशाल

उथळ नसे परि खोल पाळेमुळे
जपणे अंतःकरणाला
झरा ओढा वाढवील आपसुक
क्षण सुंदर मग स्मरणाला

रूप घेऊनी सरितेची ही
रीत प्रीत अवखळते पहा
तुडुंब भरल्या तटिनी काठी
लावण्याची बेटे अहा !

मग जाऊ दोघेही सागरा
संसाराच्या अर्पून
काय मिळाळे त्याहून पाहू
सर्वस्वाला समर्पून

पुन्हा एकदा आत डोकावू
मूळ जिथे बघ प्रीत झरा
त्या ओलाव्यातून सापडे
जगण्यासाठी अर्थ खरा

दि.०६/०३/२०२५
सकाळी ०८.५८ वा.

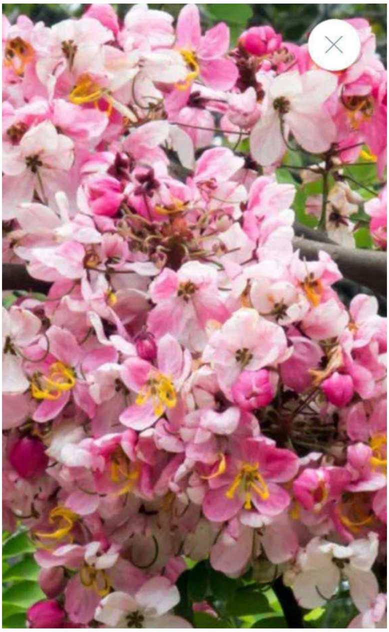

(२०)
फुलोरा फुलांचा

फुलोरा फुलांचा नजारा जरा
पहावा खुलून अन फुलवुनिया मना
कसे हासती क्षण सुमन होऊनी
जणू बांधती गुंफती ते क्षणा

असे रंग अंगावरी पांघरून
नवे रंग देती जरा दाखवून
किती ताजेपण खेळते त्या तिथे
नवे स्वप्नं येते जणू टवटवून

असे स्पर्श जैसे की अलवार कर
मयूरपंख फिरवून गेला कुणी
जरा साठवू कणकणातून रेशीम
अतिशय मुलायम स्मृती का जुनी

मला का लुभवती सुगंधी घडे
न दिसती फुले सौरभी चौघडे
कुणी सांगो वा ना काहीच आता
आपसूक पाऊल तेथे अडे

खुणा काही शोधून घ्याव्यात वाटे
खुणा काही सोडून द्याव्यात वाटे
फुलांच्याच राज्यात हळवे दिलासे
आभाळ आनंदी तेंव्हाच दाटे

दि.०७/०३/२०२५
सकाळी ०९.२१ वा.

(२१)
माझं सपान मानीन

सपनांच्या टोपडीत
खुललेला ग मुखडा
बारमास झोपडीत
वसतोया की दुखडा

घर फाटकं फाटक्या
साऱ्या चिंध्या घरभर
मन पाहत राहतं
काही सपनं भरभर

आता आता तू सामोरी
आता हापिसर झाली
माझी चिमणी उडून
दूर आभायात गेली

किती सरले वरीस
आता सानुली तू मोठी
कशी रुबाबात तू न
चार पैकं तुझ्या गाठी

गाडी बसायाला तुला
सलामीला ते चाकर
आता पोटभर मिळं
समद्यांच्या पोटा भाकर

म्या ग दारात थांबून
तुझी नजर काढीन
पानामंदी ग्वाड धोड
समदं राणीच्या वाढीन

घास सुखाचा तुला ग
माझ्या हातानं भरवीन
लेक आनंदाची खाण
धडा आनंदे गिरवीन

तुझ्या व्हटातलं हासू
मोती जपून ठेवीन
एक सपान जे तुझं
माझं सपान मानीन

दि.०८/०३/२०२५
रात्री ११.४२ वा.

(२२)
धागा मोरपीस

तुझ्या माझ्या नात्यातला
धागा मोरपीस आहे
तुझ्या माझ्यातला दुवा
मोरपीस सख्या राहे

रंग त्याचे जे खुलती
तेच मना भुलविती
रानावनात वेणूच्या
स्वर कुना डुलविती

यमुनेच्या जळामध्ये
लाटा उसळती दंग
त्यात प्रतिबिंब दिसे
पहा सावळा श्रीरंग

तुझ्या माझ्या नात्यामध्ये
एक सांज की सांजते
ती न ढळते चळते
राधाराणीला छळते

आजही जा वृंदावनी
सांज सावळी शोभते
मोरपीस माथ्यावर
कृष्णप्रेमाने राजते

दि.०९/०३/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

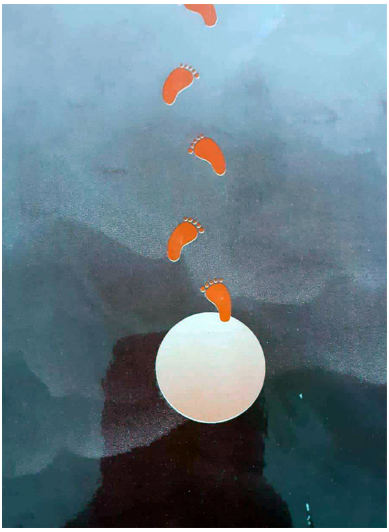

(२३)
हे स्त्रिये तू आदिमाये

सोड तू पाऊलखुणा
या तारकांच्या अंगणी
एक चमचमती तुझी तू
होऊ दे ना चांदणी

मोजताना नभ तुझे तू
व्यास मोठा कर जरा
केंद्रबिंदूच्या सभोवती
तुज सुखाचा जरी गरा

एक एका पादाक्रांतून
तू शिखरे गाठून जा
तू कितीही विस्तारलीस तरी
आत खोल साठून जा

हे स्त्रिये तू आदिमाये
आदिशक्ती प्रभाविनी
तूच आरंभाची माया
तूच अंताची रागिणी

तुज नमन माझे नमन घे
अर्घ्य घे तूच चरणी गे
काल स्थल देवी देवता वा
तुजमुळे सत्करणी गे

दि.१०/०३/२०२५
रात्री ०९.४४ वा.

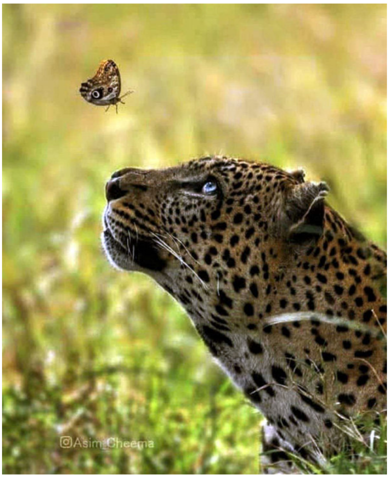

(२४)
तुझे रंग माझेच वाटून जाती

तुझे रंग माझेच वाटून जाती
तू उडुनी कुठे जाशी सुंदरशा मित्रा
मला वाटे माझ्यापुढे कोणी नाही
प्रत्येकजण माझ्या दराऱ्याने भित्रा

छटा तुझ्या नि माझ्या सारख्या
जीव इवलुसा परी तुझा
तुला पाहता वाटे उडावे
रूपरंग तुजसम व्हावा माझा

जरी जंगली राजासम मी
तूच खरा स्वच्छंदी बरं
कुठे वाटते तिथे उडावे
मधु पिऊनी गोड जगणे खरं

कुणाच्या तरी जीवावर उठुनी
भरतो पोट मी मांसाहारी
तू न मारतो कधीही कुणाला
तू तर मनमुक्त विहारी

किती रे जगतोस मोजके दिवस
जगणे सुंदर किती गोडवे
असावेत बघ दुवे काहीसे
परस्परांना जोड जोडवे

असे वाटते पहात रहावे
रूप तुझे मी मनी साठवून
उन्हा कधीतरी स्वप्नी उडावे
तुला एकटा असता आठवून

दि.११/०३/२०२५
रात्री ११.३९ वा.

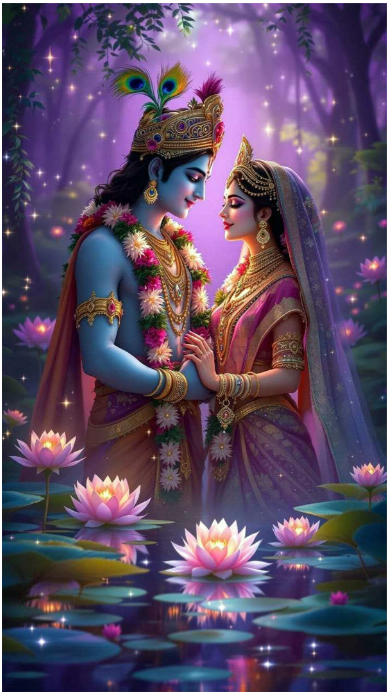

(२५)
राधा सावळी मोहन गोरा

वरले वरले तुजला वरले
हरूनी मन मी गेले जिंकून
तुला मिळवुनी सार्थक जीवन
इहपरलोकी तुझीच होऊन

राधा कोठे कुठेच नाही
श्रीकृष्णाच्या मनात राही
प्रेम खरे कोणते कसे ते
राधेश्याम होऊन तू पाही

रूप कसे ते परस्परांचे
परस्परातून मिसळून गेले
राधा सावळी मोहन गोरा
असे कसे हो विपरीत झाले

उघड्या नयनी रूप दिसावे
मजला मिटता तोच दिसे
स्मित चेहऱ्यावरी विलसते
आत बाहेरी तोच हसे

माळ घातली तुझ्या गळ्यात रे
सुमन कोवळे मन माझे
तूच कृष्ण राजसा श्वास मज
ध्यासही तूच रे बघ माझे

दि.१२/०३/२०२५
रात्री १०.४७ वा.

(२६)
केकारव ऐकून तृप्तता

राजमहाली तू वावरतो
स्वच्छंदाने मोर सख्या
राजभवन जे घरकुल तुझेही
आस उरी बघ तुला पाहण्या

ऐट तुझी ती शान निराळी
तुझे चालणे डौलाचे
रंग केवढे मोहक सुंदर
आणि पिसारे मोलाचे

मान वेळावून पाहत राहशी
घरास जपशी मनापासुनी
कुठे गेली तुझी प्राणप्रिया ती
लाजलाजरी गोड मोरणी

संसाराचे तुमच्या साक्षी
मेघही येथे थांबून जाती
वर्षावाने सुखवीत धरती
गीत गोडवे जलदे गाती

राजभवन जाते हे सुखावून
दृष्टादृष्ट तुमच्याशी होता
एक वेगळे लाभे समाधान
केकारव ऐकून तृप्तता

दि.१३/०३/२०२५
रात्री १०.२८ वा.

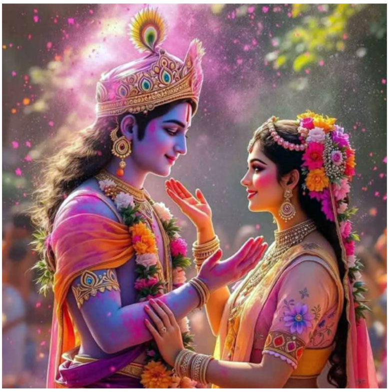

(२७)
रंग तुझा लागला राधे

असा रंग मज अंगावरती
तुझा लागला राधे
कृष्ण कृष्ण ना राहिला आता
प्रेम गणित हे साधे

रंग रंगला तुझ्यासवे हा
श्रीरंगही रंगातून
एक वेगळा रंग लाभला
प्रिये तुझ्या संगातून

जीवन झाले सुरेल संगीत
सुरम्य सुगम्य सुंदर
सुरंगीत हे चित्र देखणे
रंगीत सारे अंबर

धरती बुडाली रंगांमध्ये
अशी पंचमी आली
पाने फुले अन झाडे वेली
राधा रंगी न्हाली

युगयुग गेली उलटून तरीही
राधा श्याम हे नाते
आजही वेणू वृंदावनी पहा
युगल गीत हे गाते

दि.१४/०३/२०२५
सकाळी ११.३९ वा.

(२८)
वेडी सदाफुली हो

फुलणे सदाफुलीने
नेहमीच ना ऋतुने
बघ रंगही तिचे ते
ठरले नियम ऋतुने

झाली जरा बदलली
ती रंग न्यारी ल्याली
पिवळ्या धमक शगुनी
मध्ये लाल बुंद लाली

आता स्वतःच वेडी
भुलुनी स्वतःवर गेली
गाली तिच्या उमटली
हसली खुलून आली

जग वेगळेच वाटे
जरी पाने तीच नशिबी
झाली कधीच नाही
तरीही उगा हिशेबी

आपुल्याच प्रेमी पडली
किमया कशी ही घडली
वेडी सदाफुली हो
रंगावर आज अडली

दि.१५/०३/२०२५
सायं. ०६.५३ वा.

(२९)
तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार

तुझ्या मुरलीत राधा उरली उरली
ती राधा रे आता नुरली नुरली

ती वंशी झाली तुज वंशीधरा
तू गगन श्यामल ती वसुंधरा

ती सप्तसूऽऽर तू लय मधुराऽऽ
तिने केले समर्पित, तू ठेवी अधरा

ती धुन धुंदी, तू धरणीधरा
तुज मनी तियेविण ना इतरा

तू नयन मस्त ती नजर खुमार
तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार

दि.१६/०३/२०२५
सायं. ०५.२२ वा.

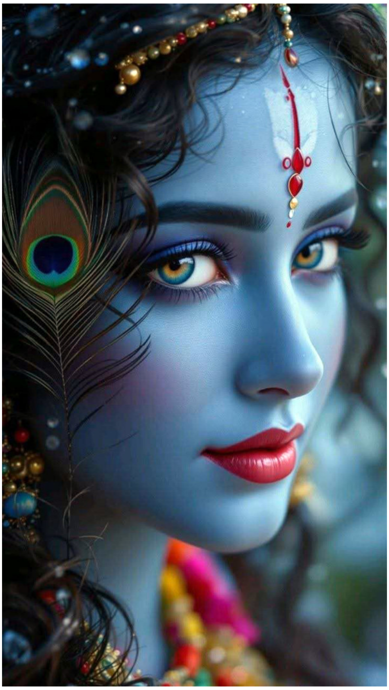

(३०)
कृष्णमुरारी नजर ही प्यारी

कृष्णमुरारी नजर ही प्यारी
अशीच राहो मजवरी
आशीष लाभो तुझे अनन्यसे
स्वर्ग लाभे मज याच भूवरी

रंग वेगळे रंग कोणते
रंग तुझे श्रीरंग हरी
स्पर्श आगळे तुझे भासती
मोरपंख येताच करी

तिलक तुझ्या बघ भाळी शोभतो
भाग्य उजळते माझे
मूर्त तुझ्या देखण्या किती अन
हृदयी कान्हा तूच विराजे

अधरांवरती सूर कोणते
कोठून आला तू परमेशा
धन्य देवकी वसुदेव नंद
अन धन्य यशोदा भाग्यरेषा

तू राधेची आस सावळ्या
तू मीरेचा ध्यास
तूच मोहना अंतरातला
माझ्या दृढ विश्वास

दि.१७/०३/२०२५
सकाळी ०६.३९ वा.

(३१)
कृष्ण उमटला राधा अंगा

असे रंग उधळून दिले तू
प्रिया मुरारी श्रीरंगा
रंगपंचमी रंगून गेली
कृष्ण ऊमटला राधा अंगा

रंग गुलाबी रंग केशरी
रंग पिवळसर तू टाकला
इंद्रधनू बघ आज वसनी
सुंदरसा उमटला

स्पर्श लाभता तुझा प्रियवरा
रंग हे डोलू लागले
प्रीत तुझी माझ्यावर असीम
कानी हेच बोलू लागले

एकमेकातून मिसळून
दंग झाले रंग हे
प्रीत आपुली सांगताना
गंध झाले रंग हे

दशदिशा रंगाळलेल्या
स्वर्ग रंगी रंगला
ही धरा रंगात न्हाली
क्षण नि क्षण हा दंगला

दि.१९/०३/२०२५
सकाळी ०६.२३ वा.

(३२)
हृदयाच्या पानावर पाखरूम

हृदयाच्या पानावरही
असेच आशेचे पाखरू
किती उडू कुठे उडू
की कवेत नभालाच करू

किती थांबवावे मी त्याला
पंख जे त्या लाभले
बळ त्यातले कसे मोजावे
मन उडाया लागले

इवले डोळे जरी मनाचे
नजर विश्वाची सामावे
इवली चोच जणू मनाची
क्षण अनमोल टिपावे

कधी भिजते हे पाखरू....
आपल्याच उदास पावसात
आपणच झटकावे पंख आणि
पुन्हा उडण्या जोमात

या पाखराचे घरटे कुठे असेल
कसे असेल विचारूच नका
अगणित घरे असूनही
ठावठिकाण्याचा कशास हेका

दि.१८/०३/२०२५
सकाळी ०७.४९ वा.

(३३)
तुझे माझे नाते, द्वैत की अद्वैत

तुझे माझे नाते इथले की तिथले
द्वैत की अद्वैत कसे सांगू
मन म्हणतं नकोच त्यात अडकू
मनावर एक मोरपीस टांगू

रंग तुझा सावळा नि रंग गोरा माझा
बघणाऱ्याच्या नजरेतले रंग ते
एकरूप होऊन गेलेलो आपण तर
मी सावळी तू गोरा असेच संग ते

यमुनेच्या जळात वेणूच्या सुरात
वृंदावनी काननात तूच तू
राधे राधे जपता जन
मनामनात तूच तू

कुणी म्हणतं राधेनं
चोरीला की कृष्णा
कृष्ण म्हणे राधा माझी
अधुरीशी तृष्णा

मीलनाची ओढ की ते धागे
कुठे सांधले कुणी बांधले कुणास ठाऊक
डोळ्यातून झरतात न आजही
आपुल्या प्रीतीच्या स्मृती भावुक

लीन म्हणे तल्लीन आपण दोघे
तनमन कणकण आपण दोघे
एकच तत्त्व दोन प्रकारे तरी एकच
असे प्रकटलेलो आपण दोघे

दि.२०/०३/२०२५
सकाळी ०८.१२ वा.

(३४)
प्रिये अनुप्रिये

काय झाले ग प्रिये अनुप्रिये
किती तू लाजलीस गोड
आहे का सांग पाहू तुझ्या या लज्जेला
कश्याची तरी तोड

अशीच तुझी मोहिविते
मजसी नेहमीच खोड
कधीतरी फक्त चोचीवरला
इवलुसा तू राग राणी सोड

आजही बघता तुला
काहीच सुचत नाही बघ
काळजाला वेगळीच
मधुरशी लागते रग

मी गुंग तुझ्यात दंग
तुझेच रंग मनावर
तू माझी मैना तुझा मी राजा
भाव माझे अनावर

ये ग ये राणी माझी
मोतीयाच्या दाण्याने मढवीन तुझी चोच
एक पंख माझ्या प्रीतीचा
हळुवार तुझ्या पंखात खोच

दि.२१/०३/२०२५
सकाळी ०७.५३ वा.

(३५)
ही प्रश्नांची शिदोरी

ही प्रश्नांची शिदोरी
कधी साप वाटे दोरी
शंका कुशंका दाटून
मनःशांती होई चोरी

कधी वाटे उत्तर मिळणे
निज भाग्य आहे आता
प्रश्नांच्या ज्वाळा भडकून
नित चालत राही भाता

सापडली जरी उत्तरे
मनाला समाधान ना लाभे
मन पुन्हा पुन्हा मग वेडे
सैरभैरसे वागे

हा उभा जन्म संपतो
तरी अनुत्तरितसे प्रश्न
का कधीच उत्तर नाही
आ वासून यक्षप्रश्न

मग सोबत राहती प्रश्न
प्रश्नांची भरून शिदोरी
हलकेच मनाची पाटी
मग हळूच करावी कोरी

मग कसल्या चिंता उरती
ना उरती प्रश्नही काही
बिन उत्तर सारे सारे
अलबेल काळीजही राही

दि.२२/०३/२०२५
सायं. ०६.०७ वा.

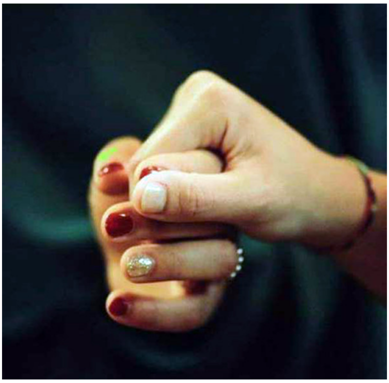

(३६)
तू सोबती असताना

तू सोबती असताना
चांदणे उन्हाचे होते
गीत एक आपोआप
सारंगी मनाची गाते

तू सोबती असताना
सागरा भरती येते
आकाशाची नदी मग
ओथंबू वाहू पाहते

तू सोबती असताना
मोगऱ्याचा गंध फळे
भर उन्हाळ्यात सखी
सौख्य काय मज कळे

तू सोबती असताना
गुलमोहराची वाट
प्रीत झरे कलश हा
काळजाचा काठोकाठ

तू सोबती असताना
धुंद धुंद धुंदी एक
तू अशी ये जीवनात
गडदशी भाग्य रेख

दि.२३/०३/२०२५
रात्री १०.४९ वा.

(३७)
आतुर

आतुर
तुझ्या भेटीसाठी
माय बापा विठुराया
कृपा पुण्य माझ्या गाठी

आतुरला
गंध वाटे
तुळशी सुगंध दाटे
जीव शिवा असा गाठे

आतुरल्या
भावना भक्तीभारलेल्या
गाभाऱ्यात मनीच्या देवा
शुद्ध मूर्त देख कोरलेल्या

आतुरली
भक्ती शक्ती
मागण्याची एक युक्ती
देह मन आणि मुक्ती

आतुराने
आज तुला
पाहिले बा डोळाभरा
आत्मरंगी कैवल्याचा झुललेला झुला

दि.२४/०३/२०२५
रात्री ०८.५२ वा.

(३८)

दीपमाळ

मनाच्या गाभाऱ्यात
आत्मरंगाची देवता प्रतिष्ठित असावी
अन हृदयमंदिराच्या प्रांगणात
सत्व भावनांची दीपमाळ दिसावी

ही दीपमाळ कणखर कभिन्न पाषाणाची
पण प्रकाशाची उतरंड उरात ठेवणारी
रोज आतून आशेचा पूर
अन उत्सवात दिमाखानं तेवणारी

खुणा राहतील न तिच्या अंगाखांद्यावर
स्नेहतैलाच्या काही तेज काजळीच्या
जनमनात ज्योती राहतील
दीपमाळेच्या पाजळीच्या

तिला पाहताना
रोजच देवदर्शन व्हावे
तिने आतल्या आत
न उजळताही कृतार्थ रहावे

मनमंदिराची खुण अशी
भावनेची दीपमाळ
एक एक दिवा पेटवत
अंधारातही होईल सकाळ

कळसाच्या उंचीची किंवा
कधी थोडी अधिक
आकाशाला गवसणी घालत
बोलते न दीपमाळ शुद्धिक

म्हणूनच देवाच्या आधी
दीपमाळ पहावी
भक्तीभावनेतच खरी
पूर्णता रहावी

दि.२५/०३/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा.

(३९)
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी

रंग सावळे दलही कोवळे
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी
गर्भरेशमी प्रीत फुलावी
धुंद राधेची ही छंदगाणी

तुझी निळाई मनात भरली
राधा सावळी उरली
जाशी तू जेथें तेथे येईन
राधा सावली ठरली

निळ्या नभातुन मेघश्याम हा
श्याम सावळा राजे
यमुनेच्या लाटांतून आजही
गीत प्रीतीचे गाजे

सांज सावळी रात काजळी
सकाळ श्यामल होते
संध्या समयी आकाशाची
वसुधा प्रेयसी होते

रंग तुझा मी कोरून घेईन
हृदयाच्या पाकळी
स्मित सावळी हसली वेडी
गालावरची खळी

दि.२६/०३/२०२५
रात्री ११.४० वा.

(४०)
गाली हसू तर दुःख पांगते

कसली नहाणी थंडच पाणी
रस्त्यावरची अंघोळ कहाणी
गरिबी आपुली आहे तरीही
आनंदाची गाऊ गाणी

तसेच वाटे पडता पाणी
राजमहाली राजा नि राणी
जरी कुठेही न्हालो तरीही
स्वच्छ अंग हे नको ती घाणी

कुठली साबण फेसही कुठला
रंग मातीचा अंगी उमटला
काळे काळे डाग जरीही
जीव समाधानाने नटला

खाण्यासाठी उष्टे मिळते
जीवन काय हे रोजची कळते
सारे सारे विसरून जाऊ
रोज नव्याने जगणे वळते

ये ये भावा अंघोळ घालते
बहीण तुझी मी तुला सांगते
काही असू दे अथवा नसू दे
गाली हसू तर दुःख पांगते

दि.२७/०३/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा.

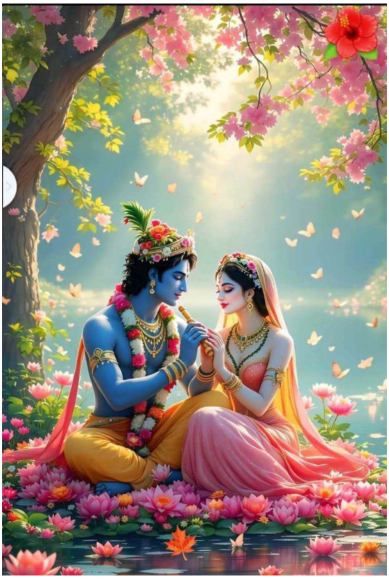

(४१)
युगातली दीपिका

चल राधे चल संगे वाजवू
वेणू स्वर मधुराणी
सात सूर ना लाभे आठवा
राधेश्याम कहाणी

झाडावरती पाने होती
फुले कोवळी हलती
गाळून देती अलगद साऱ्या
पाकळ्या जणु कळती

रंग नभाचे रंगून जाती
रोज वेगळे तेथे
राधेसंगे श्याम रमावा
म्हणून का हो येथे

मग छेडता सुर हे सुंदर
उमटून ये गीतिका
प्रेमकहाणी तुझी नि माझी
युगातली दीपिका

हसल्या हसल्या कुमुदिनी या
मृणालिनी भगिनी
सांज खुलावी राग उधळुनी
अनुरागी रागिणी

दि.२८/०३/२०२५
रात्री १०.४३ वा.

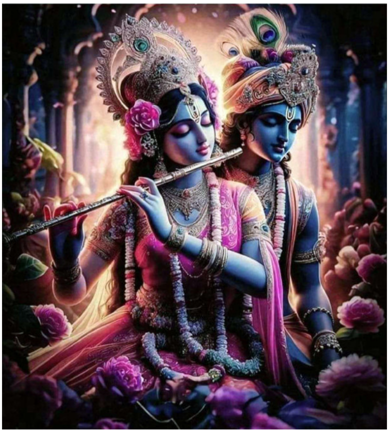

(४२)
बघ कृष्णा मी सूर छेडिते

बघ कृष्णा मी सूर छेडिते
आज तुझ्या मुरलीतून
स्पर्श तुझे त्या स्वरांस झाले
गंध प्रकटती आतून

एक गीतिका आत जन्मते
तुझ्या प्रीतीची धन्य
सप्तसुरांच्या लाटांवरूनी
फिरते आता अनन्य

आसमंती ते सूर खेळती
रास जशी तू खेळे
एकच असूनी कृष्णमुरारी
वेडे गोपिका केले

मोरपिसाचे मऊ मुलायम
सूर बासरी होते
राधाराणी मिटुनी डोळे
उगा हासरी होते

तुही मिटले नयन सावळ्या
एकरूप मग झालो
रम्य सुरांच्या स्वरगंगेतुन
वाहत कोठे आलो

तोच किनारा तनुशी शहारा
स्पर्श बोलका वाटे
पुन्हा पुन्हा मज मनी सख्या रे
प्रीत आकाश दाटे

दि.२९/०३/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

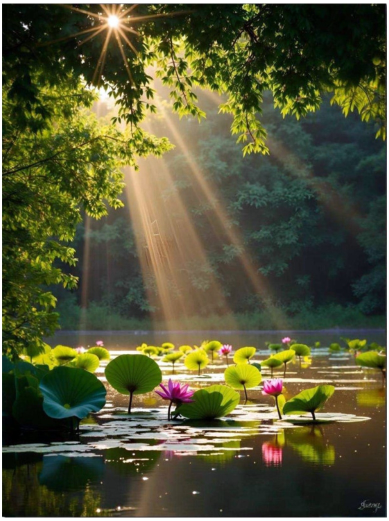

(४३)
सत्कर्माची मृणाल दांडी

पद्म विकासित किरणे पडता
दिवाकराची जेंव्हा
मनात उमलून येते कमलिनी
स्मित हासते तेंव्हा

असली जळात ती जरी बुडाली
तरी कोरडी दले का
कशी अनामिक नांदी सुखाची
रोज सकाळी मिळे का

आतच असते फुलणे छपले
किरण आशेचा लागे
हो तू तेजाचाच दिलासा
आस आतली जागे

जळ कर्माचे ठेवे तरंगत
जोवर संचित आहे
इथल्या घटना इथले जीवन
तोवर अवचित पाहे

म्हणून वाटते फुलवून द्यावे
जगण्यालाही उधळून द्यावे
सत्कर्माची मृणाल दांडी
त्यावर जगणे झुलवून द्यावे

दि.३०/०३/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

(४४)
वसंतातली वसंतगाणी

वसंत येता उसंत लाभे
मनास वेड्या काही
मदन मनातून जागा होतो
स्वप्न दाखवत राही

झाडे वेली नव्या पालवी
नव्या रूपाने नटती
हिरवाईने सृष्टीमधल्या
पारणे डोळा फिटती

कुहुकुहू गाते सूर कोकीळ नि
आम्रतरुशी मोहोर
गंधित वारे जळी तुषारे
उमलून भावफुलोर

कर हा करी घेऊन प्रियवरा
उद्यानात विहार
सुगंध घेऊन येतो पवनही
मनात सुरभी सार

वसंतातली वसंतगाणी
वसंत उमले आत
वसंत वाटे सखा जवळचा
वसंत हा हृदयात

दि.३१/०३/२०२५
सकाळी १०.०८ वा.

(४५)
काही कवडसे ऐसे

रोज येऊ दे घरी कवडसा
हलकासा तेजस्वी
परलोकातून दिव्यत्वाची
प्रचिती जणु ओजस्वी

तेच रोजचे घर जे आपुले
उजळून चकाकते ना
एक प्रेरणा जगण्यासाठी
देऊन लकाकते ना

देह घराच्या खिडक्या बुद्धीच्या
जरा उघड्या ठेवाव्या
अंतःप्रकाश देई कवडसे
ज्योती किती तेवाव्या

त्याच प्रकाशातून सापडे
कांती नवी उजळती
नवीच आशा नव परिभाषा
नवोन्मेषही फळती

हृदयामध्ये जतन जपावे
काही कवडसे ऐसे
जणू मिटताना उमलून यावे
पंचप्राणांनी तैसे

दि.०१/०४/२०२५
सकाळी ०७.३२ वा.

(४६)
ही पाण्याची कहाणी

थेंबाथेंबातून जन्मतो
जीव नवा जणू जेथे
इतुकी शक्ती निसर्ग देतो
जपणे त्याला येथे

थेंबे थेंबे तळे साचते
सुख जगण्याचे लाभे
जल हे जीवन चैतन्याचे
गोड रूप ते राजे

हिरवाईच्या आतून दडली
किती पोषणे त्यात
ब्रह्माण्डाची उत्पत्तीही
सामावली हो जलात

जीव जन्मतो जळात कणभर
मरता घशात पाणी
जगण्या मरण्यासाठी कारण
ही पाण्याची कहाणी

चला वाचवू जीवन आपुले
शुद्ध ठेवणे त्याला
अमृत कोणी इथे प्राशिले
घ्या जल भरला प्याला

दि.०२/०४/२०२५
सकाळी ०९.०६ वा.

(४७)
मनी चिमणा उपजे ना

ये ये चिमण्या घेत चिमणीला
संगे तुझ्या मज दारी
विरु न दे अशी किलबिल सुंदर
चिवचिव वाटे भारी

अंगण गजबज तुमच्या सुराने
सकाळ मधुरा होते
पहाट वेडी चिमणी गाणी
गाऊन जागी होते

दाणा दाणा टिपता तुम्ही
सोबत संगत ठेवून
कसा करावा सुखसंसार हा
प्रेम अमापसे देऊन

पाण्यामध्ये डुबकी डुब डुब
ओले पंख फडफडणे
प्रीत जाणते चिमणा चिमणी
तुमचे गोड बडबडणे

घरटे सुंदर घरकुल मोहक
पिल्लू त्यात निपजे ना
रोज छानसा विचार माझ्या
मनी चिमणा उपजे ना

दि.०३/०४/२०२५
रात्री ११.४७ वा.

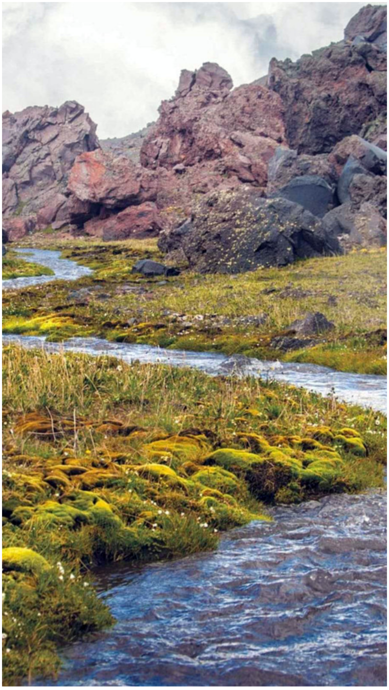

(४८)
खडक कुरूपसा वाटे तरीही

कधी वाटते खडक होऊनी
निश्चल मी थांबावे
कुणी कुणाचे गुपित हलकेची
मजजवळी सांगावे

युगायुगातून वाहत सरिता
जवळून खळखळ जावी
आधाराने माझ्या ती ही
प्रवाह घडवीत यावी

अवती भवती तृणांकुरे ही
उगवून डोलत रहावी
दुरून का होईना परी डोंगरं
साजरी कुणी पहावी

वरवर पाहून ओबडधोबड
कणखर कठोर वाटे
आत एक ओलावा निर्झर
काळजात मज दाटे

कधी पाहिले आहे का तुम्ही
आत कोंब रुजलेला
इवल्या इवल्या अंकुराने मग
खडक पहा सजलेला

पचवून लाव्हा गिळुनी क्रोधा
तप्त शांत मी होई
खडक कुरूपसा वाटे तरीही
मन सुंदर कुणी पाही

म्हणून म्हणतो खडक होणे हे
नाही सोपे काही
अविचल अविरत सुस्थिर राहणे
जमते का ते पाही

दि.०४/०४/२०२५
रात्री ११.५९ वा.

(४९)
रंग मनाचे सुमन जाहले

रंग मनाचे सुमन जाहले
तरीही मनातून अथांग रंग
कधी कोणता प्रकटुन येईल
जमते का मनी तू सांग रंग

इतक्या अगणित छटा जन्मती
प्रमेश्वरही पाहून दंग
कुणास कळले सांगा पाहू
खरेखुरे हृदयातील रंग

कधी कशाने उजळून जाती
आनंदाच्या लहरींवर
कधी दुःखाच्या हेलकाव्याने
छटा काळ्या मनडगरींवर

रंग सुखाचे उमटून यावे
म्हणुनी हट्ट करी काळीज चंग
हिरमुसले बेरंग फिके कधी
अनपेक्षित अनाठायी रंग

वरवरल्या रंगातून बुडणे
कधी होळीची रंगाळी
आत वसे श्रीरंग आपुल्या
तर होईल मनरंग दिवाळी

दि.०५/०४/२०२५
सकाळी ०८.५४ वा.

(५०)

हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम

हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम
सदा आठवू हो श्रीराम
पुण्य फळावे ऐसे नाम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।धृ।।

जसा विराजित हनुमंताच्या
हृदयसिंहासनी तू राम
तुजविण माझे अन्य नसे प्रभू
कधी कोणते मुक्तीधाम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।१।।

सीतामाई अर्धांगिणी तव
तू आदर्शाचे परिमाण
पुत्रबंधु वा पती की स्वामी
मित्र शत्रूंचा तू अभिमान
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।२।।

श्रीविष्णूच्या अवताराचे
रूप सातवे तू अभिराम
एकबाणी एकवचनी
एकपत्नी तू मोहक राम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।३।।

मंत्र पावतो तंत्र सुखावे
तू निज आनंदाचे नाम
चैतन्याचे रूप सावळे
पावन धरती हो श्रीराम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।४।।

अनन्य देवा तुझी ती कर्मे
अनन्य रिपु संहारी काम
ऋषीमुनी जाती नित्य सुखाऊन
मर्यादा पुरुषोत्तम राम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।५।।

दि.०६/०४/२०२५
दुपारी १२.३३ वा.
रामनवमीच्या राममय शुभेच्छा

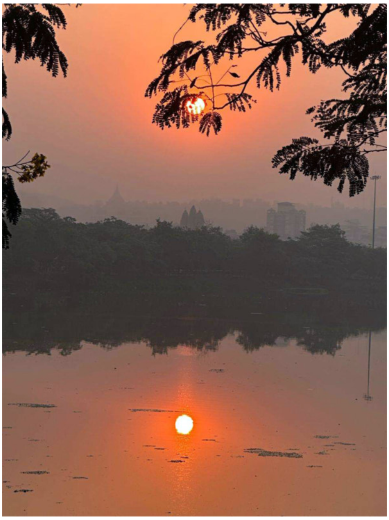

(५१)
बिंब असते मूळ हे

कुठे पाहू खरे बिंब की
जळात पडले प्रतिबिंब रे
कधी कधी सौंदर्याने
बिंबापेक्षा सरस प्रतिबिंब रे

घडते की जे हे असे
निज संततिही हो दिसे
सरस आपुल्यापेक्षाही ती
ठरते कितीदा पहा तसे

चित्रकाराच्या मनी
उमटून येई चित्र जे
कागदावर जे उतरते
सुंदरसे सुचित्र ते

रूप रामकृष्णाचे बाल हे
पाहता सुख लोचनी
काव्य जन्मे जरी मनी परी
माधुरी ये वाचनी

एक ध्यानी नित वसो परी
बिंब असते मूळ हे
कितीही असले सरस तरी
प्रतिबिंब नसते मूळ हे

दि.०८/०४/२०२५
सकाळी ०८.१४ वा.

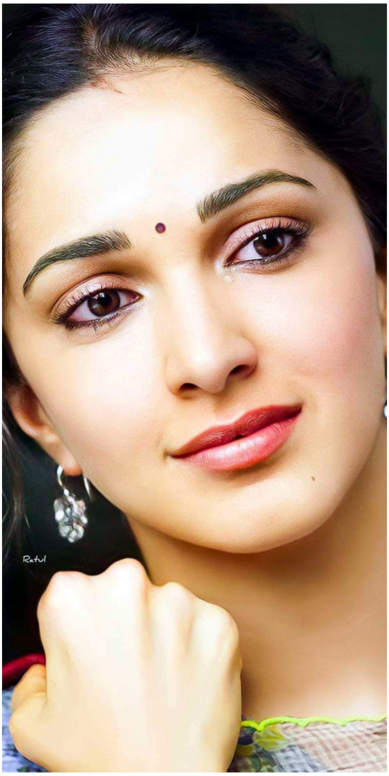

(५२)
हुरहूर लागे जीवा...

हुरहूर लागे जीवा
कुठून हे काहूर माजे देवा
कधी काळी मज भाग्यावरती
वाटत होता हेवा
हुरहूर लागे जीवा...

जीवलग ज्याला समजत होते
तो नच प्रियवर भला
खेळ घडीचा घडीभर चालून
सांग कसा संपला
हुरहूर लागे जीवा...

तोच दिवस अन तीच रात्रही
तरीही उदासी मनात का
वाट कुणाची पाहू आता
इतुका दुरावा क्षणात का
हुरहूर लागे जीवा...

इथे बैसलो इथेच हसलो
तिथे हुंदडलो भराभरा
येऊ दे तुला आठव माझी
जाण राहु दे तुला जरा
हुरहूर लागे जीवा...

जीव जडविला तुला न कळला
तू तर मस्तीतील हवा
नव्या दिशा अन नव्याच वाटा
तुला लागला छंद नवा
हुरहूर लागे जीवा...

दि.०८/०४/२०२५
सकाळी ०६.३८ वा.

(५३)
नाते भासे अनोळखी

ज्यासाठी तुटले काळीज कधी
ते नाते भासे अनोळखी
कसे विसरती लोक क्षणातच
ऋणानुबंध नि त्या ओळखी

जे सर्वस्वाचे दान होते कधी
आता नवखे का व्हावे
कुणी कधीतरी किती साहले
सहजी विसरून का जावे

जे रंग जीवनी होते भरले
तेच हात कसे सोडावे
जन्मोजन्मीचे नाते जोडता
तेच कुणी कसे तोडावे

ज्या मनाने मन वाहिले
त्यास कसे मग विसरावे
समज नव्हे मग गैरसमन किती
कुणी कशाला पसरावे

वळण वेगळे येता अवचित
वाट वेगळी का धरली
दिशा संपल्या अंधारातून
मिणमिण पणती बघ उरली

दि.०९/०४/२०२५
सकाळी ०७.२४ वा.

(५४)
क्षणोक्षणी मोहिनी जगणे घडावे

बीज जाई अंकुराचे डोलणे पहा
रोपट्याच्या नानाविध कळा त्या अहा!

झाड होई पाने लक्ष लगडत जाती
कळ्या कोंब मुकुलित बागडत रहाती

कळी कळी उमलता फूल जाहले
कळी कुठे आता ती हो फूल जाहले

रूप आधी आधीचे रूपांतर होता
नवनव्या भूमिका वेषांतर होता

कसे कुणी कशाच्या प्रेमात पडावे
क्षणोक्षणी मोहिनी जगणे घडावे

दि.१०/०४/२०२५
रात्री ११.२१ वा.

(५५)
घे पदरी तुझ्या

आई तुझ्या पदराचे मोल ना कधी
उन्हं किती तापली पण झळा ना कधी

जन्मलो नि पदरात अमृताचा पान्हा
तूच जीवनाचा रस पाजविला तान्हा

नीज तुझ्या पदरात शांतसी झाली
ऋतू बदलती तशी पदरी निमाली

उन्हाळ्यात ताप गेला हवा दे पदर
सावलीचे छत होई आईचा पदर

पावसाळ्यातुन झाली छत्री पदर
हिवाळ्यात ऊब देतो वात्सल्य पदर

हात पुसाया मिळतो आईचा पदर
डोळे भरताच आसवांनी ये पदर

अंथरून होतो होतो पांघरून मला
रक्त भळभळताच चिंधी ये कामाला

ऊब लागे जीव जागे मायेने तुझ्या
आई माझे अपराध पदरी तुझ्या
घे पदरी तुझ्या

दि.११/०४/२०२५
सकाळी ०७.३३ वा.

(५६)
सुमन जुई

जुईच्या नाजूक फुलासारखं
मन माझं राजा
गंध तुला देईन
स्पर्श कोमल अनुभव जा

हळव्या माझ्या भाव पाकळ्या
हळव्या किती कळ्या
वेलीवरती उमलून येतात
मानसीच्या सगळ्या

ऋतू जसे येतात न
हिंदोळते मन
तुझ्यासाठी हळवे रे
या जुईचे तनमन

सुगंधाचा तू वेडा
सुरभित मी
तुझ्या माझ्या प्रीतीने
पुलकित मी

जपशील मन माझं
सुमन जुई
आकाशाचा आधार हो
मी तुझी भुई

दि.१२/०४/२०२५
सकाळी ०६.४८ वा.

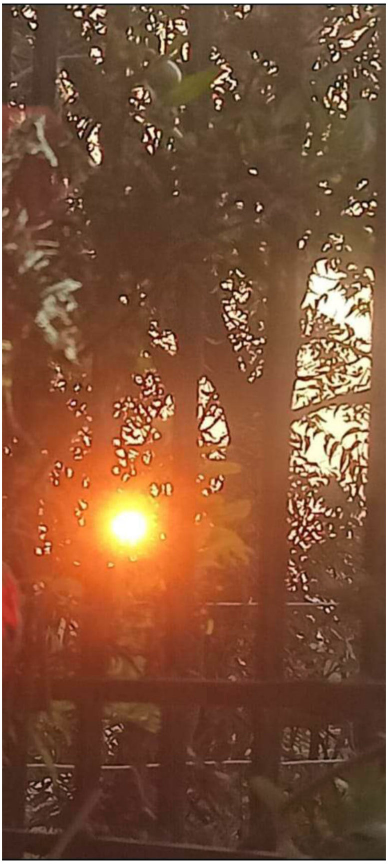

(५७)
तेजोमय गोलक डोकावे

असा उगवला तू नारायण
जीवन नव दिधले
प्रकाश ऊर्जा देवस्वरूप तू
दृग्गोचर झाले

झाडाझाडातून तेजोमय
गोलक डोकावे
दिवसभराच्या उत्साहाचे
गमक हे फोफावे

तुला पाहता जगावे असे
रोज नवे वाटे
अंधाराचे निराशेचेही
जाळे त्वरित की फिटे

दैव उगवते तुझ्याच रूपे
स्वर्णमयी कांती
शिकवण देतो तू देवा करा
नियतसी भ्रमंती

तुझ्यासारखे कर्म घडावे
तेज पसरता यावे
सद्कर्माने तम सारे बघ
दूर सारता यावे

दि.१३/०४/२०२५
सकाळी ०८.४२ वा.

(५८)

नमो शारदे वाग्चत्वारी

नमो शारदे वाग्चत्वारी
तू वाणी स्वामिनी
शब्दरूप तू सबाह्य अंतरी
नित्य अर्थगामिनी

वीणा वादन ऐकून स्वर्गीय
सूर दिगंती प्रकटले
सप्तसुरांच्या निनादातुनी
रम्य संगीत उमटले

श्वेतवसन तू धरिले धरिली
शुभ्र तेजोमय कांती
सृष्टीमध्ये ध्वनी प्रदाने
झाली जणू गे क्रांती

तू विद्यांची अधि सम्राज्ञी
कला उगमिनी तू
तूच सकल माते बुद्धीची
प्रेरक गामिनी तू

तुझ्या कृपेने सूर स्वरांची
विद्यांची मिळवणी
तुझ्या प्रसादे काव्य स्फुरण मज
नव निर्मिती उजळणी

दि.१४/०४/२०२५
सकाळी ०८.५३ वा.

(५९)
वेदनेचे आभाळ

ढग जमतात दुःखाचे
उदासीचा वारा सुटतो
कोंडलेल्या भावनांचा
आवेगात बांध फुटतो

कसे थांबवावे त्याचे बरसणे
खोल त्याची आर्तता
कुठल्या तरी तीव्र जखमांची
हमसून रडण्यातली पूर्तता

भेसूर गरजतात ते मेघ
विजांचा घाबरवणारा कडकडाट
खुपणाऱ्या घटनांचा
चाले नंगा थयथयाट

झाकोळून जाते तेंव्हा
सारे जणू जगणेच
तरीही सोसून भोगून
आनंदाने वागणेच

आत किती रडते माहितीय का
प्रत्येकाचे वेदनेचे आभाळ
आपापल्या जखमा, व्रण, दुखरे प्रसंग
तडाख्यांचे आघात नि कुणी शब्दबंबाळ

दि.१५/०४/२०२५
सकाळी ०७ ३९ वा.

(६०)
मन उगाच होतं हळवं

मन उगाच होतं हळवं
डोळ्यातून आसू गळती
कधी कुणी बोलले काही
ते अर्थ खोलवर कळती

हळव्याच भावना वेड्या
बांधावर ढुसपुस करती
काळीज भात्याच्या संगे
त्या श्वास दडपले भरती

हळवेपण वेडे वाटे
ते वाट रोखते जगता
लपवावे कसे किती मी
रडू कोसळता पण जगता

हळव्याच फुलांच्या कोशी
हळवेच गंध दरवळती
ते सुगंध हळवे होती
जे भाव मनासी फळती

मी आत खोलवर रुजते
मी चिंब हळवीशी भिजते
हळव्या ह्रदयाच्या काठी
हळवेपणास नित पुजते

दि.१६/०४/२०२५
रात्री ११.२८ वा.

(६१)
हृदयात राहता चाफा

मनातल्या चाफ्याला
दरवळायला सांगा न
ऋतू कोणताही असू द्या
कळीस फूल व्हायला सांगा न

कधी पहाड लाभे कणखर
रुजण्यास रोपटे आत
कधी मऊशार भूमीच्या
आतून कोंब रुजतात

ना गंध चाफ्याला मिळतो
एक सोनचाफा अपवाद
किती सोसत जातो चाफा
कठीण लोकापवाद

ते गुच्छ काही बोलतात
परी उंच राहतो चाफा
मन गुंतून जाता तेथे
मग हळूच बोले चाफा

कुणी कधीच दखल ना घेती
तरी फुलवून द्यावा चाफा
आत एक कहाणी होईल
हृदयात राहता चाफा

दि.१७/०४/२०२५
रात्री ११.५९ वा.

(६२)
माझे सुखाचे चांदणे होशील

वाटलं मला आता तू
माझे सुखाचे चांदणे होशील
किती अंधाऱ्या राती नंतर
आल्हादाची गाणी गाशील

दैवदत्त अमावस्येच्या
खाईत गर्द दुःखाच्या
आयुष्य मज होरपळले रे
वाटा दावशील सुखाच्या

देईन तुला ऊन साहून
आजही सावलीच दाट
भावसरिता ओथंबलेली
आसुसलेला तिचा काठ

कुठेतरी मनामध्ये
पौर्णिमा उजळली आहे
चांदण्याच्या वाटेवरती
स्वप्नवेली फळली आहे

तुला कळेल का कोणास ठाऊक
चांदण्याचा चंद्र होणं
दुःख माझे दूर नेता
ग्रीष्म दाह मंद्र होणं

दि.१८/०४/२०२५
सकाळी ०७.११ वा.

(६३)
तूच मनाचा दिलासा

माझ्या परसात वेली
वेलीवर आल्या कळ्या
कळ्या डुलल्या वाऱ्याशी
वाऱ्याशी हा गंध गेला

गेला रानात वनात
वनात नि काननात
काननात कोण राहे
राहे राजस मनात

मनात काही आहे
आहे सांगायचे तुला
तुला कळणार कधी
कधी प्रीतगंध माझा

माझा प्रियतम तूच
तूच मनाचा दिलासा
दिलासा हा लाभतो ना
ना रे तुजवीण आशा

आशा उगाच फुलते
फुलते न प्रेम भाषा
भाषा जगाच्या वेगळी
वेगळी ही आस राजा

राजा सांगते कानात
कानात रे गुज काही
काही अनुबंध माझे
माझे जुळले तुझ्याशी

तुझ्याशीच जोडले रे
जोडले रे नशीबाला
नशीबाला काय सांगू
सांगू जोड रे आम्हाला

दि.१९/०४/२०२५
सकाळी ०५.३२ वा.

(६४)
वरले तुला श्रीवरा शंकरा

वरले तुला श्रीवरा शंकरा
साथ जीवनभरा
सती तुझी मी आणि पार्वती
सखा साथी तू खरा

भस्मांगी झळकते विरक्ती
घडू दे ईश्वरा अनन्य भक्ती
तू शिव शंभो सदाशिवा रे
तू जीवन मी तुझीच शक्ती

विवाह आहे देहा पलीकडे
आत्मरूप मी तुजशी झाले
एकरूप आपण रे होता
संशय जगताचेच निमाले

मीलन इथले नव्हते कधी हे
आहे अनादी अनंत नाते
सृष्टी इथली अन त्रैलोक्यही
शिवशिवानी गीते गाते

वरमाला घे स्वीकारून तू
मी स्वीकारून घेते प्रीती
उत्पत्तीचे जननीजनक अन
संसाराची निभवू रीती

दि.२०/०४/२०२५
रात्री ०९.१७ वा.

(६५)
आज मला कळते

आयुष्याला कंठत गेले
आज मला कळते
आल्या दिसाला ढकलत गेले
आज मला कळते

क्षणाक्षणाला क्षण जळले रे
आज मला कळते
मनामनाच्या तारा न जुळल्या
आज मला कळते

जीवनचुलीच्या आत निखारे
आज मला कळते
आवरत गेले सर्व पसारे
आज मला कळते

घासही अडला ओठापाशी
आज मला कळते
आसू रडले पापणीशी जे
आज मला कळते

उचलून पेलत गेले ओझे
आज मला कळते
वाकून गेले पार कण्याने
आज मला कळते

सरले जगणे नकळत कैसे
आज मला कळते
व्यर्थ साहणे वाट पाहणे
आज मला कळते

दि.२१/०४/२०२५
सकाळी ०८.१३ वा.

(६६)
हातात मोगऱ्याच्या

हातात मोगऱ्याच्या
कलिकांनो या फुलूनी
माझ्या मनातल्या
मग येतील कळ्या उमलुनी

आवाज चांदण्यांचे
गंधात माखलेले
स्वप्नात जागे झाले
मज स्वप्न राखलेले

आता प्रिया तुझ्या रे
स्मृती आठवात येती
माझ्या मनास तेव्हा
गावात तुझ्या नेती

वाऱ्यासवे इथे मग
हिंदोळतात आशा
समजे तुला का सखया
ही मोगरीची भाषा

असते कधी मी
जेव्हा एकांत बैसलेली
ही मोगरी मनातून
सुरभीस पैसलेली

दि.२२/०४/२०२५
सकाळी ०६.२१ वा.

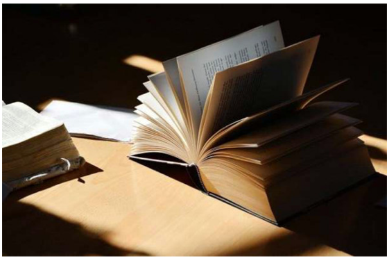

(६७)
एक पुस्तक घडविताना

एक पुस्तक घडविताना
अनंत शब्द खर्ची घालावे लागतात
जगण्याच्या पुस्तकात तर
अगणित क्षणांचे अनुभव वागतात

एक एक पान जेंव्हा
काहीतरी सांगू पाहतं
कधी बेबंध धावणारं आयुष्य
मग आनंदाने थांबू लागतं

शब्दशब्दात अंतर नसतंच मुळी
अर्थ सगळे सोबत येतात
दिसणाऱ्या अर्थापेक्षा सखोल गावी
शब्दच तर घेऊन जातात

पुस्तकाची बांधणी पुस्तकाच्या
आशयाला जोडून ठेवते
दोरा ओवलेली ती सुई आपल्या नात्याने
पुस्तकास सांधून ठेवते

मग पुस्तक कधीही वाचावं
उशाशी ठेवावं अथवा कवटाळावं
पण जीवनाचं पुस्तक असो की जीवनातलं
त्याला न अनुभवता नुसतंच पाहणं टाळावं

दि.२३/०४/२०२५
सकाळी ०७.३१ वा.
जागतिक पुस्तक दिनानिमित्ताने
हार्दिक शुभेच्छा

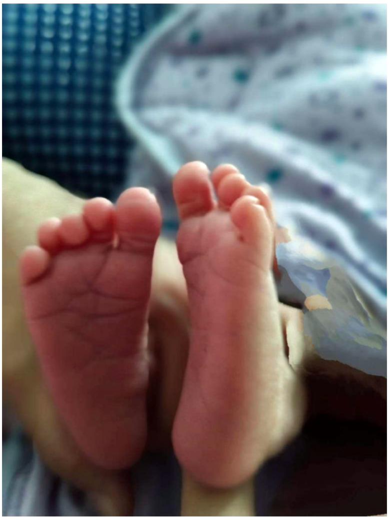

(६८)
आई वेडी एक बेडी

इवल्याशा पावलांचे
सुख अनमोल
दुनिया आईची फिरे
लेकरांभोवती गोल

श्वास कसे भारलेले
त्याच्या श्वासाने
जगणेच जणू भरे
त्याच्या ध्यासाने

पाजविता पान्हा कान्हा
सुखावीत जाय
किती उपकार त्यांच्या
मुळे घडे माय

चुकलेल्या हुकलेल्या
क्षणांना मागते
आई वेडी एक बेडी
अजब वागते

कुणी म्हणे पाळण्यात
दिसतात पाय
कसेही असले बाळ
माया होत जाय
आई माया होत जाय

दि.२४/०५/२०२५
सकाळी ०८.४९ वा.

(६९)
चिमण्या स्वप्नातून रमे आई

चिमणे चिमण्या मस्त दंगल्या
डहाळीवर झुलत्या
चिव चिव चाले धुंदीमध्ये
ऋतुराण्या फुलत्या

हिरव्या हिरव्या पालवीत का
लपाछपीचा डाव
जागवीत ह्या जाती चिमण्या
सुखासुखीने गाव

त्या असताना जाग सहजशी
नीज चिमणीची होते
चिमणी गाणी गात बाळाची
आई अंगाई गाते

मग येती ह्या चिमण्या राण्या
कथेतल्या नायिका
चिमण्या ओठाच्या बाळाचा
गोड पापा प्रत्येका

चिमण्या जिवनीमधुन डोकवती
चिमणे चिमणे दात
चिमण्या स्वप्नातून रमे आई
चिमण्या पापणी आत

दि. २५/०४/२०२५
सायं. ०६.३८ वा.

(७०)
खडक सारे रुजवे ना

प्रत्येकाला जगण्यासाठी
एक सांध पुरते ना
फूल असो वा काटे नशिबी
खूण त्याची उरते ना

खडकामधल्या रुक्ष फटीतून
कधी अंकुर उगवे ना
तो काट्यांचा किंवा फुलांचा
खडक सारे रुजवे ना

पडते पाणी पावसातले
तो भिजतो भपका ना
पुन्हा सुकूनी जातो जैसा
कोरडाच ठपका ना

उन्हे साहूनी काळा कातळ
मन त्याचे पाझरते
वर कोरडा आत ओलसर
हृदय भावाने भरते

तसेच रहावे उभे सदाची
कणखर पर्वत जैसा
कुणी करू दे स्तुती की निंदा
खडकास पान्हा हो कैसा
म्हणू दे खडकास पान्हा हो कैसा

दि.२६/०४/२०२५
सकाळी ०७.५४ वा.

लेखिकेचा परिचय

- **डॉ. मंजूषा पंढरीनाथ कुलकर्णी,**

  पीएच. डी. (संस्कृत), नेट (संस्कृत), सेट (शिक्षणशास्त्र), एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ (महाराष्ट्र शासन, भारत) (सहाय्यक प्राध्यापक - संस्कृत)

  २३१ समर्थ अलंकार, सदनिका क्र. २, कवितांच्या बागेसमोर, विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराजवळ, ज्योतीनगर, छ. संभाजीनगर - ४०० ००५

  ई-मेल : dr.manjushak@gmail.com

  मोबाइल : + ९१ ९८२२८ ३९४९१ । व्हाट्सएप; +९१ ९०८२१ ६१५२४

सध्या :

- **प्रशासकीय अधिकारी, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र)** येथे राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ म्हणून कार्यरत.
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामध्ये राज्यात सर्वप्रथम स्थान अधिगत आणि राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ शासनसेवेमध्ये २२ वर्षांपासून कार्यरत.
- **संस्कृत सल्लागार मंडळाची सदस्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. (https://sahitya-akademi.gov.in)**
- व्यापकदृष्ट्या मान्यताप्राप्त संस्कृत भाषातज्ज्ञ, **साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२० प्राप्त,** उच्च शिक्षणातील शैक्षणिक विचारवंत, उच्च प्रशंसित कवयित्री, लेखिका, संशोधक आणि वक्ता.
- तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी लिखित ''वैदिक साहित्याचा इतिहास'' (२६० पृष्ठे) या **मराठी पुस्तकाचा (साहित्य अकादमी पुरस्कृत) संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्याचा विशेष प्रतिष्ठेचा प्रकल्प** साहित्य अकादमीने प्रदान केला होता, जो पूर्णत्वाला जाऊन साहित्य अकादमीद्वारे अनुवाद प्रकाशित.
- आचार्य बाळाराव **सावरकर लिखित स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या चरित्राच्या (अंदाजे २००० पृष्ठांच्या) ४ खंडांचा अत्यंत सन्मानाचा संस्कृत अनुवाद प्रकल्प** स्वातंत्र्यवीर सावरकर राष्ट्रीय स्मारक, मुंबई यांनी स्वाधीन केला आहे. त्यापैकी प्रथम खंडाचा अनुवाद पूर्ण झालेला असून प्रकाशनाच्या मार्गावर.

- गेल्या २५ वर्षांपासून, भाषा, साहित्य, संस्कृती, कला, नाटक, शिक्षण आणि भाषेशी संबंधित विधायक कार्याचा प्रसार करण्याच्या ध्येयाने प्रेरित अन् कार्यरत आहे.
- संस्कृतच्या प्राध्यापिका, वसंतराव नाईक शासकीय कला आणि सामाजिक शिक्षण संस्था, नागपूर.
- **महाराष्ट्र शासनाच्या पहिल्या पूर्णवेळ महिला भाषा संचालक आणि महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, महाराष्ट्र शासनमध्ये प्रशासकीय अधिकारी** ह्या पदांवर कार्यभार सांभाळला.
- पुणे विद्यापीठातून पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले
- तसेच पुण्यातील एसएनडीटी विद्यापीठामधून देखील बी.एड. आणि एम.एड. पूर्ण केले.
- एकाच वेळी पुणे विद्यापीठ आणि टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात अव्वल येण्याचा बहुमान मिळवला.
- MPSC वर्ग-एक परीक्षेमध्ये संस्कृत या विषयामध्ये सर्वप्रथम येण्याचा बहुमान
- विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदा, चर्चासत्रे आणि परिसंवादांमध्ये अनेक शैक्षणिक शोधनिबंध सादर केले आणि अनेक प्रतिष्ठित पुरस्कार जिंकले.

लक्षणीय योगदान :

डॉ. मंजूषा या भाषा, कला, नाटक, संस्कृती, प्रशासन, साहित्य आणि शिक्षण या क्षेत्रांमध्ये अनेक बहुमुखी भूमिकांमध्ये योगदान देत आहेत. त्या संस्कृतमधील एक प्रसिद्ध प्राध्यापिका, एक प्रसिद्ध वक्ता, एक विचारशील प्रवचनकार, एक वाचक, एक उद्घोषक, एकल-कलाकार-नाट्यकलावंत/ सादरकर्त्या, एक कवयित्री, एक संशोधक, एक लेखिका आणि अशा अनेक क्षेत्रांमध्ये नैपुण्य असलेल्या विदुषी आहेत.

गेल्या काही वर्षांमध्ये डॉ. मंजूषा यांनी भाषिक संशोधन, अनुवाद, भाषा आणि कोशविकास आणि भाषा धोरणाची निर्मिती अशा अनेक महत्त्वपूर्ण क्रियाकार्यांचे नेतृत्व केले आहे. शिक्षण, साहित्य, प्रशासन आणि संस्कृती या

क्षेत्रातील त्यांच्या अद्भुत योगदानाबद्दल त्यांना अनेक पुरस्कार आणि सन्मानचिन्हांनी सन्मानित करण्यात आले आहे.

डॉ. मंजूषा यांनी मराठी कवितेच्या क्षेत्रात जागतिक स्तरावर विश्वविक्रमधारक अशी एक अनोखी ओळख निर्माण केली आहे आणि चरित्र, कविता, ललित आणि तात्त्विक तसेच वैचारिक लेखन अशा सर्व संबंधित शैलींमध्ये त्या एक उत्कृष्ट आणि प्रथितयश लेखिका म्हणून चमकत आहेत.

प्रकाशमार्गा: हे पुस्तक डॉ. प्रकाश बाबा आमटे यांच्या चरित्राचा (मराठी भाषेतील) डॉ. मंजूषा यांनी केलेला संस्कृत अनुवाद आहे ज्याला २०२० वर्षातील साहित्य अकादमीच्या अनुवाद पुरस्काराने गौरविले गेले. डॉ. आमटे यांच्या या अद्भुत जीवनप्रवासाचा संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्यात डॉ. मंजूषा यशस्वी ठरल्या आहेत.

''साहित्यिक व्रत'' म्हणून गेल्या ६ वर्षांपासून, डॉ. मंजूषा रोज काव्यरचना रचत आहेत आणि प्रसारित करत आहेत. त्यानिमित्ताने मराठी कवितेतील 'हाय रेंज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड' मध्ये जागतिक विक्रम केल्याबद्दल महाराष्ट्राचे माजी राज्यपाल श्री. भगतसिंग कोश्यारी जी यांच्या हस्ते डॉ. मंजूषा यांचा सत्कार झाला आहे.

प्रकाशित पुस्तके –

- डॉ. मंजूषा यांनी मराठी, संस्कृत आणि इतर भाषांमध्ये अनेक उत्तम पुस्तके लिहिली आहेत आणि त्यांचे पहिले पुस्तक 'विवाह संस्कार' २०१० या वर्षी प्रकाशित झाले. त्यानंतर डॉ. मंजूषा यांनी संस्कृतमधील इतर अनेक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत ज्यामध्ये श्यामस्य माता, विवेकानंदस्य विचारसौंदर्यम्, वेदकालीन स्त्रीरत्नानि, स्मृतिवचनानि, स्मृतिप्रतिपादित न्याय:, विवेकरत्नानि, प्रकाशमार्गा : अशी अनेक पुस्तके संस्कृतमध्ये रचली व अनुवादित केलेली आहेत. तर 'प्राचीन भारतीय समाज', 'सूर्य शक्ती और मानव', 'कौटिलीय अर्थशास्त्र', 'स्मृतीग्रंथ – भाग १ और २' ही त्यांची हिंदी भाषेतील पाच पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत.

  त्यांच्या मराठीतील पुस्तकांमध्ये अनमोल विचार ठेवा – नचिकेता (लेखांचा संग्रह), लावण्यखणी (मराठी लावणी गाण्यांचा संग्रह), कणखरबाणा राणी

अहिल्या (अहिल्याबाई होळकर यांचे चरित्र), मृद्‌गंध (ग्रामीण मराठी भाषेतील कवितांचा संग्रह), एक पाती गवताची (ललित लेखसंग्रह), प्रीतसुधा, आरसपाणी–जीवनगाणी (मानवी जीवनावरील कवितांचा संग्रह), गोड–गोड पापा (बालकवितांचा संग्रह), सर्ग–निसर्ग, संतोष, उत्कर्ष, पूर्वा, सृष्टीगंध, युगंधरा (निसर्गावरील कविता), नाथा पंढरीनाथा, ईश भाग्येश (देवभक्तीपर), मंगेश, आंदण (प्रासंगिक), रूप–स्वरूप, श्रीरंग (राधाकृष्ण), अलवार, मधुश्री, सहा सोहळे (ऋतू), सुधांशु (चंद्र), दिव्यांतरी (सूर्य), बकुळफुले, अळुमाळु, सुरभी, कामिनी (फुलांवरील कविता), खाणाखुणा (पशु), वैष्णवी (पक्षी), नादश्रुती, श्वेता (तिच्यावरील प्रीत कविता), स्वामिनी (स्त्रीजीवन – भाग १), मृणालिनी (स्त्रीजीवन – भाग २), प्रमिला (धरती–आकाश), लाघव वेळा (सकाळ–संध्याकाळ), मनमंदिरा, तेजशलाका, उदय, मंजुभारती (जीवनपर कविता), प्रियतमा शुभांगी, नेहा, सुधीर (त्याच्यावरील प्रीत कविता), मन्मनी, इंदुमती, मंजुश्री, मानसी (ललितलेख), बोल बरवे, मनस्विनी, हृदयस्पर्शी (रसिक प्रतिक्रिया – कवीश्वर), प्रतिसाद, रसिकवरा, हृदयतरंग, अनुबंध (अन्य रसिक प्रतिक्रिया), गंधराणी (मिश्र कविता), श्रावणी (पाऊस कविता), उल्का (गझल), तेंव्हा (वेळा), नभ मोजताना (धरती–आकाश), जरा रेंगाळले (वाट), रंगतनु, कृष्णकांत (रंग), कविता माझी (सर्वोत्कृष्ट कविता), कवडसा, मृण्मयी, अबोली, अनावर मना, मल्मली, अक्षरा, अनुरंग (मिश्र कविता) यांचा समावेश आहे.

याशिवाय विज्ञानातील संस्कृत, स्मृती धारा भाग–१ आणि भाग २, चतुरंग, शोधामृत, संस्कृत मराठी उखाणे, गौरवगाथा सूर्याची, जीवनचिंतन, भावमंजूषा, विचारकणिका, वेदकालीन स्त्रीरत्ने आणि अणुविज्ञानातील झंझावात – डॉ. अनिल काकोडकर, प्राचीन भारतीय समाज. ही पुस्तके देखील प्रकाशित आहेत. त्यांचे मराठीमध्ये ‘मंजु मंजिरी’ आणि ‘सर्ग निसर्ग’ नावाने ऑडिओ कवितासंग्रहही प्रकाशित झालेले आहेत.

प्रकाशनाच्या वाटेवरील पुस्तके –

(मिश्र कविता) – नवीनवेली, मन ओथंबुन गेले, उमलवाट, दरवळ तुझे नि माझे, लोभसवाणी, (मन) मनमनुल्या, वेध मनाचा, शब्द पाखरा, मन

मोहरून माझे, (अध्यात्म) – निरव नमन, (जीवनपर) – क्षणांचं देण, आयुष्याचं गाव, (फुल) – फुललेलं मौन, (निसर्ग) – सुख सुखाचं, पानापानातली कथा, (प्रीत त्याची तिच्यासाठी) – स्पंदन रेषा, (सुख–दुःख) – सुखाचा किनारा, (नानी) – थांब जरा तू, (गंध–सुगंध) – दूर त्या तिथे, आनंद गंधपाणी, (स्त्री जीवन) उडण्या हे आभाळ, संस्कृत बालगीत संग्रह – बालमोदिनी, सुधा मूर्ती यांच्या 'तीन हजार टाके' या मराठी पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद – त्रिसहस्रसीवनम्, सुधीर शास्त्री यांचा मराठी काव्य संग्रह 'मनुष्य' या पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद – मनुष्यः, शब्द तुझ्या नावाचे, घडते नवेच काही.

मिळालेले पुरस्कार :

पुरस्काराचे नाव आणि वर्ष –

- कोकण मराठी साहित्य परिषदेचा अत्यंत मानाचा २०२२–२३ चा ललित गद्य विभागातील द्वितीय क्रमांकाचा सौ. लक्ष्मीबाई व राजाभाऊ गवांदे पुरस्कार 'एक पाती गवताची' या ललितलेखसंग्रहास प्राप्त झाला आहे.
- शिक्षाश्री सन्मान – २०२४
- स्व. वा.ना. उत्पात स्मृती पुरस्कार – २०२३
- परळी भूषण पुरस्कार २०२३
- मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय २०२३ पुरस्कार (गौरव गाथा सूर्याची साठी)
- संस्कृत भाषा सभा नाशिक, महाराष्ट्र तर्फे डॉ. व्ही. एम. गोगटे स्मृती पुरस्कार २०२३
- अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्था, नाशिक २०२२ तर्फे सन्मान आणि सत्कार
- अखिल देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण मध्यवर्ती मंडळ, वडोदरा तर्फे ''साहित्य रत्न'' पुरस्कार २०२२
- सरस्वतीदेवी विद्या विकास ट्रस्ट पुरस्कार २०२२
- प्रेमचंद सन्मान २०२२
- अणुविज्ञानातील झंझावात : डॉ. अनिल काकोडकर – ३ राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त
- महात्मा फुले राज्यस्तरीय बाल–साहित्य पुरस्कार (महाराष्ट्र साहित्य प्रतिष्ठान) २०२१

- राज्यस्तरीय संत नामदेव चरित्र साहित्य पुरस्कार २०२०
- लेखक सुनील रंगराव देसाई राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार २०२९
- संस्कृतसाठी साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२०
- राष्ट्रपती पुरस्कार विजेते दिवंगत व्ही.डी. सर्जे गुरुजी प्रतिष्ठानचा जीवन गौरव पुरस्कार २०१८
- पत्रकार उत्कर्ष समिती (मुंबई)चा राज्यस्तरिय आदर्श शिक्षक पुरस्कार २०२७
- शेतकरी शिक्षण प्रसारक मंडळ आष्टी जि. बीड (महाराष्ट्र) चा राज्यस्तरीय आदर्श पुरस्कार
- द्वारका प्रतिष्ठानचा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट प्रशासक पुरस्कार
- गोस्वामी संत तुलसीदासकृत रामचरित मानस पुरस्कार २०२६
- राज्यस्तरीय दैनिक भास्कर महिला पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय लोकमत सखी सम्राज्ञी पुरस्कार २०१२
- दिल्ली संस्कृत अकादमी, अखिल भारतीय-नवोदित - संस्कृत कवि प्रतियोगिता पुरस्कार २०१२
- लोकमत माझी आई पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय महिला गौरव पुरस्कार २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - संहितालेखन प्रथम पारितोषिक २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - नाट्य द्वितीय पारितोषिक २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०१०
- S.N.D.T. महिला विद्यापीठ, सर्वतृतीया २००१
- मध्यप्रदेश संस्कृत अकादमी राष्ट्रीय निबंध रचना पुरस्कार १९९८
- महाराष्ट्र राज्यशासन संस्कृत प्राविण्य पुरस्कार १९९८

- **Digital Content :**

अ.क्र.	तपशील	लिंक
१	सखी सह्याद्री मुलाखत, दि. १०-१०-२०२४	https://www.facebook.com/share/v/FmEuAjAVeKGrunYB/?mibextid=WC7FNe
२	सोनाली नवांगुळ, डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमीचा अनुवादासाठी पुरस्कार	https://www.loksatta.com/pune-news/sonali-nawangul-dr-manjusha-ku-lakarni-sahitya-akademi-award-for-translation-akp-94- 2600116 ?utm_source =whatsapp_web & utm_medium =social& utm_campaign=socialshare buttons
३	''आपल्यालाच आपला प्रकाश होता आलं पाहिजे.'' साहित्य अकादमीचा पुरस्कार मिळाल्या नंतर मंजुश्री यांनी दिलेला हा संदेश आपल्या सर्वांसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या डॉ. मंजूषा कुलकर्णी MaxWoman वर.	https://youtu.be/Lqu-YF4G-rw
४	डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमी पुरस्कार	https://www.madhyamvruttseva.com/डॉ-मंजूषा-कुलकर्णी-यांचा/

५	महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल यांचे ट्वीट	<https://twitter.com/maha_governor/status/ @maha_governor 1439559856764030979 ?s=08 <https://twitter.com/maha_governor/status/1439559859536482304?s=08
६	संस्कृत भाषाव्रताचा सन्मान 'प्रकाशवाटा' या डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्राचा संस्कृत अनुवाद डॉ. कुलकर्णी यांनी 'प्रकाशमार्गा:'	https://www.loksatta.com //lokrang/sahitya-akademi-award-for-translation-autobiography-of-prakash-amte-poet-prof-dr-manjusha-kulkarni-prakashwata-zws-70-2612674/lite/ ?utmsource=whatsapp_web&utm_medium=social&utm_campaign=socialsharebuttons
७	https://mr.wikipedia.org	https://mr.wikipedia.org/wiki/मंजूषा_कुलकर्णी
८	प्रा.डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा महाराष्ट्र राज्याच्या मा. राज्यपालांच्या हस्ते अभिनव साहित्यिक विक्रम केल्याबद्दल सत्कार	https://youtu.be/6x7BRzz_seo

९	प्रशासक आणि संस्कृत विद्वान - डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्याशी भेट (डीडी न्यूजद्वारे)	https://youtu.be/7a5dNUZKnRk
१०	@MahaGovtMic	https://twitter.com MahaGovtMic/status 1476551366352924672?s=08
११	कवयित्री डॉ.मंजूषा कुलकर्णी यांचा जागतिक काव्य विक्रम केल्याबद्दल राज्यपालांच्या हस्ते सत्कार 'साहित्यिक व संतांनी देश एकसूत्रात बांधला' भगतसिंह कोश्यारी	https://twitter.com/InfoVidarbha/status/1418559733921816580?s=20
१२	साहित्याच्या पारावर डॉ. मंजूषा कुलकर्णी सखी सह्याद्री – डीडी सह्याद्री दूरदर्शन मुंबई	https://youtu.be/VEJcY4GX7tg
१३	सखी सह्याद्री	<https://youtu.be/ITLxInwuJc ; https:/youtu.be/7a5dNUZKnRk
१४	खास कार्यक्रम / नवदुर्गासह डॉ.मंजूषा कुलकर्णी / नवरात्री स्पेशल / सकाळ मीडिया	https://youtu.be/m1Ot_LzxI4k

१५	मनीषा नवपुते यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid=1266 53335052919&id=10001517 6343763&sfnsn=wiwspwa
१६	संजीव खानझोडे यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid= 4429100480484776 id=100001546044035 sfnsn=wiwspwa
१७	ऑडिओ अल्बम – "सर्ग_निसर्ग" ऑडिओ अल्बम – "मंजुमंजिरी"	<https://vy6s8.app.goo.gl/ NKnJ> https://vy6s8.app.goo.gl /A8Z5
१८	Special Screening of 100th Episode of Mann Ki Baat from Raj Bhavan	https://www.youtube.com /live/7-dyWQaLA?si=mid 7qSf_HIM6WQ8q
१९	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग – १	https://youtu.be/TrNMBV_ ysf8?feature=shared
२०	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग –२	https://youtu.be/NpvMk- Pu4dOs?si=typfHtOvNg- 1hDXgT

सारांश :

- एकूण अनुभव (शैक्षणिक) : २२ वर्षे
- एकूण अनुभव (प्रशासकीय) : १३ + वर्षे
- व्याख्याने आणि भाषणे : १००० पेक्षा जास्त
- प्रवचने : ५०० हून अधिक
- शोधनिबंध प्रकाशित : १०० हून अधिक
- स्वलिखित पुस्तके (प्रकाशित) : १०६
- स्वलिखित पुस्तके (आगामी) : २६
- संशोधन प्रकाशने : १६
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत सहभाग (आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय) : ४०
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत स्रोत-व्यक्ती / तज्ज्ञ म्हणून सहभाग : २०० हून अधिक
- पुरस्कार : २०० पेक्षा जास्त
- मिळालेल्या शिष्यवृत्ती : ९
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. पदवी प्राप्त विद्यार्थी : ०५
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. संशोधन कार्य सुरू असलेले विद्यार्थी : ०४

● ● ●